

Rapport 2017:10

ptu politikernas
trygghetsundersökning

Politikernas trygghets- undersökning 2017

Teknisk rapport

brå

Politikernas trygghetsundersökning 2017

Teknisk rapport

Rapport 2017:10

Brå – kunskapscentrum för rättväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättväsendet.

ISSN 1100-6676
URN:NBN:SE:BRA-729

© Brottsförebyggande rådet 2017

Författare: Anna Frenzel
Omslag: Tove Hennix
Produktion: Ordförandet AB

Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna rapport kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se

Innehåll

Förord.....	5
Inledning.....	6
Undersökningens utformning.....	8
Population	8
Begränsningar	9
Frågeinnehåll	9
Undersökningens genomförande	15
Missiv	15
Webbenkät.....	15
Påminnelser.....	16
Postenkät	16
Svarsmetod	16
Undersökningsenheter.....	17
Resultatens tillförlitlighet	20
Täckningsfel.....	20
Externt bortfall	20
Mätfel	23
Bearbetning.....	25
Tolkningsutrymme	25
Jämförbarhet	27
Tillgänglighet och sekretess.....	30
Referenser	31
Bilagor	33

Förord

Brottsförebyggande rådet (Brå) fick 2011 i uppdrag av regeringen att genomföra en återkommande undersökning om hot och våld mot förtroendevalda i Sverige. Undersökningen fick namnet *Politikernas trygghetsundersökning (PTU)* och genomfördes första gången 2012. Sedan dess har undersökningen genomförts en andra gång 2013 och en tredje gång 2015. Den fjärde undersökningen genomfördes under 2017, med fokus på utsattheten under 2016.

Huvudrapporten kompletteras med denna rapport, som redogör för de tekniska aspekterna av Politikernas trygghetsundersökning, såsom frågeområden, undersökningens genomförande, möjliga felkällor och resultatens tillförlitlighet. Målgrupp för den tekniska rapporten är läsare med specialintresse för de metodologiska aspekterna av undersökningen.

Brå vill rikta ett stort tack till de drygt 8 000 politiker som deltagit i PTU genom att svara på frågorna i undersökningen och som därmed gjort undersökningen möjlig.

Stockholm i november 2017

Erik Wennerström

Generaldirektör

Thomas Hvitfeldt

Enhetschef

Inledning

Politikernas trygghetsundersökning (PTU) är en kartläggning av förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot och våld, och har genomförts fyra gånger. Förutom att ta reda på utsatthetens omfattning och struktur är syftet med undersökningen att undersöka behovet av insatser som kan förhindra eller begränsa utsattheten, fånga upp de händelser som inträffar och förbättra omhändertagandet av de utsatta.

Undersökningen genomfördes första gången våren 2012, och mätte då utsattheten under 2011. Resultaten från kartläggningen publicerades i rapporten *Politikernas trygghetsundersökning 2012. Förtroendevaldas utsatthet och oro för hot, våld och trakasserier* (Brå 2012). Under våren 2013 genomfördes den andra kartläggningen, som då mätte utsattheten under 2012. Resultaten publicerades i *Politikernas trygghetsundersökning 2013. Utsatthet och oro för trakasserier, hot och våld* (Brå 2014). Utsattheten under 2014, som var ett valår, undersöktes under våren 2015, vilket resulterade i rapporten *Politikernas trygghetsundersökning 2015. Förtroendevaldas utsatthet under valåret 2014*, som publicerades i december 2015 (Brå 2015). Under våren 2017 genomfördes den fjärde undersökningen, som studerade utsattheten under 2016. Resultaten publicerades i rapporten *Politikernas trygghetsundersökning 2017. Förtroendevaldas utsatthet och oro för hot, våld och trakasserier 2016* (Brå 2017). Det är den tekniska beskrivningen av den undersökningen 2017 som här presenteras i denna rapport.

Periodiciteten för PTU – att undersökningen genomförs vartannat år, så att varannan datainsamling rör ett valår och varannan rör ett mellanliggande år – har valts utifrån ett antagande om att utsattheten bland förtroendevalda kan vara högre under ett valår jämfört med under ett mellanliggande år. Kartläggningen ska utgöra ett underlag för framtida åtgärder som syftar till att motverka och förebygga trakasserier, hot och våld mot förtroendevalda, både generellt och under valrörelser.

PTU 2017

Population: samtliga ordinarie fullmäktige- och riksdagsledamöter som fanns registrerade i Valmyndighetens register *Nuvarande ledamöter* den 1 december 2016.

Frågeområden: förtroendevaldas utsatthet och oro för trakasserier, hot och våld under 2016 samt konsekvenser, rapportering och säkerhetsrutiner.

Periodicitet: Den första undersökningen genomfördes 2012; nästkommande genomfördes 2013 och 2015. Därefter genomfördes undersökningen 2017 för att fånga upp utsattheten under 2016.

Populationsbas: Valmyndighetens register över nuvarande ledamöter.

Populationsstorlek: cirka 14 000 ledamöter.

Datainsamlingsmetod: webbenkät kompletterad med postenkät.

Datainsamlingsperiod: januari–maj 2017.

Svarsfrekvens: 60,3 procent.

Undersökningens utformning

Population

I och med att Politikernas trygghetsundersökning är en återkommande undersökning är det särskilt viktigt att urvalsramen är tillförlitlig, stabil och tillgänglig.

I Sverige finns knappt 42 000 förtroendevalda på lokal nivå (kommuner), regional nivå (landsting och regioner¹) samt nationell nivå (riksdagen) (SCB 2016). Det finns inte någon samlad förteckning eller något register över samtliga dessa förtroendevalda. Valmyndigheten har dock ett löpande uppdaterat register över samtliga förtroendevalda som är ledamöter i kommun-, landstings- eller regionfullmäktige och i riksdagen. Sammanlagt rör det sig om cirka 14 000 förtroendevalda som finns i registret *Nuvarande ledamöter*. Detta register används som urvalsram i undersökningen.

PTU 2017 baseras på uppgifter om de ledamöter som var registrerade i Valmyndighetens register den 1 december 2016. Registret baseras på de uppdrag som finns inom fullmäktige i kommun, landsting, region och riksdag. En ledamot som har förtroendeuppdrag i mer än en politisk församling kan därför förekomma flera gånger i registret. Varje ledamot ska dock bara förekomma en gång i undersökningen, varför dubletter rensas ut. Inte heller ledamöter i regeringen,² ledamöter med skyddad identitet eller ledamöter boende utomlands inkluderas i undersökningen. Totalt uppgick rampopulationen till 13 416 ordinarie ledamöter i kommun-, landstings- och regionfullmäktige samt i riksdagen. Antalet exkluderade ledamöter framgår av tabell 1.

¹ Regioner är landsting med ett utökat regionalt utvecklingsansvar. I denna rapport utgör regionerna inte en egen redovisningsenhet, utan redovisas ihop med landstingen.

² Ledamöter i regeringen är inte förtroendevalda; de är representanter för sitt parti, eftersom partierna som bildar regering själva utser sina företrädare.

För att få fram aktuella adressuppgifter genomfördes en identifikationskontroll av de kvarvarande ledamöterna mot befolkningsdata i registret över totalbefolkningen (RTB). Vid identifikationskontrollen samt under datainsamlingen föll fem personer bort från målpopulationen. Den så kallade övertäckningen bestod av fyra avlidna och en person som saknade adress. Den slutliga undersökningspopulationen uppgick därmed till 13 411 ledamöter.

Tabell 1. Population PTU 2017.

	Antal
Antal ledamöter med förtroendeuppdrag i registret "Nuvarande ledamöter"	14 757
<i>Exkluderade</i>	
avgångna ledamöter	-
ledamöter boende i utlandet	1
ledamöter som tillträtt 2016-07-01 eller senare	472
ledamöter med uppdrag i flera politiska församlingar	836
ledamöter med uppdrag i regeringen	13
ledamöter med skyddad identitet	19
Övertäckning	5
Kvarvarande ledamöter	13 411

Begränsningar

Politikernas trygghetsundersökning är en så kallad totalundersökning, vilket innebär att man tillfrågar hela den population som ska studeras. Att undersökningens population endast omfattar ledamöter i fullmäktigeförsamlingar och i riksdagen innebär dock att den främst fångar upp utsatthet hos den grupp förtroendevalda som har ett tydligt politiskt uppdrag av lite större omfattning, och inte nödvändigtvis reflekterar utsatthet bland den stora gruppen förtroendevalda med mindre omfattande uppdrag.

De förtroendevalda som *inte* ingår i PTU är de som *inte* är ordinarie ledamöter i fullmäktige eller riksdag. Dessa motsvarar ungefär två tredjedelar av alla politiskt förtroendevalda i Sverige.

Frågeinnehåll

I detta avsnitt beskrivs undersökningens frågeinnehåll.³ Frågeformuläret är indelat i följande sex frågeområden:

³ I bilaga 1 och 2 återfinns webbenkäten samt postenkäten. I bilaga 3 återfinns en sammanställning av frågorna.

- a) bakgrundsförhållanden
- b) utsatthet
- c) uppföljningsfrågor om utsatthet
- d) fördjupningsfrågor om utsatthet
- e) oro, konsekvenser och andras utsatthet
- f) information och säkerhetsrutiner.

Bakgrundsförhållanden

För att kunna jämföra utsatthet i olika grupper behövs information om de förtroendevaldas bakgrund (till exempel kön, ålder och partitillhörighet). Informationen används så att bakvägsidentifiering inte är möjlig, det vill säga så att man av undersökningsresultaten inte kan utläsa vad en enskild individ har svarat.

Från Valmyndighetens register inhämtades:

- namn
- kön
- ålder
- adress
- politisk församling (valtyp)
- partitillhörighet
- valområde
- tillträdesdatum
- avgångsdatum.

I enkäten efterfrågades dessutom några bakgrundsförhållanden som inte framgår av Valmyndighetens register:

- svensk eller utländsk bakgrund⁴
- boendeförhållanden.

I enkäten efterfrågades dessutom om ledamoten, i egenskap av politiskt förtroendevald:

- varit omskriven eller omtalad i medier under föregående år
- är känd hos allmänheten
- själv varit aktiv i sociala medier eller på internet under föregående år.

⁴ Brå använder dessa begrepp i enlighet med SCB:s definitioner: Personer med *utländsk bakgrund* definieras som personer som är utrikes födda, eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar. Personer med *svensk bakgrund* definieras som personer som är födda i Sverige med minst en inrikes född förälder (SCB 2002).

Samma avsnitt i enkäten innehåller även frågor om de politiska förtroendeuppdragens omfattning och karaktär, såsom:

- hur lång period personen innehaft politiska förtroendeuppdrag sammanlagt
- omfattningen av personens politiska förtroendeuppdrag under föregående år
- en specificering av de politiska förtroendeuppdrag som personen innehaft under föregående år.

Utsatthet

De brott som ligger till grund för de typer av utsatthet som efterfrågas i undersökningen är (inklusive försök till respektive brott, samt grovt) *misshandel, olaga förföljelse, olaga hot, kränkande fotografering, ofredande, skadegörelse (samt åverkan), stöld, förtal, brott mot medborgerlig frihet, falsk tillvitelse, mordbrand* och *mutbrott*. Att avgöra om en händelse utgör ett brott kan vara svårt, även för juridiskt insatta. Huruvida händelsen är ett brott eller inte är dessutom knappast avgörande för om eller hur det påverkar den utsatte. Därför tillfrågas de förtroendevalda om utsatthet för en rad olika händelser (se nedan) i stället för utsatthet för brott.

I PTU används ordet *förövare* för den person som utsatt den förtroendevalde för en händelse. Anledningen till ordvalet, i stället för exempelvis benämningen *gärningsperson*, är att det inte alltid handlar om brott och att det är den förtroendevaldes uppfattning om personen som avgör.

Utsattheten har delats in i två kategorier: *våld, skadegörelse och stöld* samt *hot och trakasserier*. Den förstnämnda kategorin utgörs av händelser som är mer tydligt brottsliga och ingripande mot de utsatta. Den andra kategorin, hot och trakasserier, utgörs i stället av händelser där det är svårare att avgöra om de är brottsliga, och som generellt kräver mindre av förövaren. För att undvika att fånga upp händelser som inte bör ingå i undersökningen uppmanas respondenten att endast redovisa situationer som upplevts som hotfulla. Skulle det som de har utsatts för inte stämma in på någon av de händelser som efterfrågas i enkäten, uppmanas de att välja det alternativ som bäst beskriver situationen.

Screeningfrågorna är konstruerade på olika sätt i webbenkäten och i postenkäten. I webbenkäten inleds frågeområdet om utsatthet med ett antal screeningfrågor som ringar in om respondenterna varit utsatta för de olika händelserna *någon gång*. I postenkäten tillfrågas de av utrymmesskäl endast om de utsatts för de olika händelserna under 2016 (ja/nej).

Efterfrågade händelser

Våld, skadegörelse och stöld

- Slag, spark eller liknande
- Knuff eller liknande
- Våld med vapen
- Anlagd brand/sprängning
- Klotter
- Stöld⁵
- Annan form av skadegörelse
- Annan form av våld.

Hot och trakasserier

- Hotfullt uttalande öga mot öga
- Hotfullt telefonsamtal
- Hotfullt sms/mms
- Hotfullt brev/vykort
- Hotfull e-post
- Hot/påhopp via sociala medier
- Kapat internetkonto (eller falskt konto i den utsattas namn)
- Uthängd på internet
- Uthängd på affisch/pamflett
- Önskad vara beställd i ditt namn
- Hotfull ”gåva”
- Blivit olovligen fotograferad/inspelad
- Obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning
- Falska anmälningar
- Annan hotfull händelse.

Utöver de två ovanstående kategorierna (*våld, skadegörelse och stöld* respektive *hot och trakasserier*) omfattar PTU även frågor om korruptionsförsök. Det händer nämligen att förtroendevalda utsätts för försök att påverka deras beslutsfattande genom otillbörliga erbjudanden i form av ”gåvor” eller ”löften”. I enkäten efterfrågas om man fått sådana erbjudanden under det senaste året, och i så fall hur många. Korruptionsförsök kan handla om opassande erbjudanden eller om så kallad vänskapskorruption, då någon i deras närhet försökt utnyttja deras relation för att få någon form av fördel. I enkäten efterfrågas även syftet med erbjudandet. Korruptionsförsöken inkluderas dock inte vid beräkningen av den totala utsattheten bland förtroendevalda.

⁵ Stöld kan i sammanhanget handla om exempelvis post som har stulits från den förtroendevaldes brevlåda.

Uppföljningsfrågor om utsatthet

De som i webbenkäten svarat att de någon gång utsatts för någon av de efterfrågade händelserna får uppföljningsfrågan ”Skedde någon eller några av dessa händelser under föregående år (2016)?”. Respondenterna får då kryssa för den eller de händelser som ägde rum under 2016, och därefter kryssa för den händelse som skedde senast under 2016. Dessutom efterfrågas det totala antal händelser som de utsattes för under 2016.

För var och en av de efterfrågade händelserna i postenkäten får respondenterna svara på om de utsatts under 2016. Om de svarar ”Ja” ska de ange hur många händelser det rörde sig om under 2016, och vilken av dessa händelser som inträffade senast.

De som uppgett att de under 2016 utsattes för någon eller några incidenter fick också följdfrågor om den senaste händelsen inom respektive frågeområde. Det är svaren på dessa följdfrågor som ligger till grund för resultaten om bland annat förövare, motiv och polisanmälan. Att det är den senaste händelsen som efterfrågas beror på att den ligger närmast i minnet, men syftar också till att fånga upp olika typer av händelser och inte enbart de mest allvarliga. Det finns inte utrymme för att redogöra för flera händelser, eftersom antalet frågor i enkäten måste begränsas. En stor del av följdfrågorna ingår inte i postenkäten, som är mindre omfattande än webbenkäten. De flesta följdfrågorna är desamma för de olika frågeområdena; de frågor som skiljer sig åt (totalt tre frågor) relaterar till tillvägagångssättet vid den specifika händelsen.

I enkäten finns följdfrågor om den förtroendevaldas uppfattning om:

- händelsen (när, var, sammanhang, förekomst av vapen, upplevd allvarlighetsgrad)
- förövaren/-na (vem, eventuell grupptillhörighet, motiv)
- eventuella korruptionsförsök (av vem och syfte).

Det är lättare för de förtroendevalda att beskriva den aktuella händelsen än att uttala sig om förövaren, särskilt när det är en okänd person. Bland svarsalternativen till samtliga dessa följdfrågor finns därför alternativet ”Vet ej”.

Om den senaste händelsen ställs också frågor om:

- huruvida händelsen polisanmälts (om *inte*, varför)
- huruvida händelsen rapporterats till någon annan (exempelvis säkerhetsansvarig eller ordförande i fullmäktige).

Fördjupning utsatthet

Avsnittet innehåller frågor som handlar om utsattheten generellt och som inte kan kopplas till enskilda brottshändelser. Dessa frågor ställs till de förtroendevalda som utsatts någon gång under 2016 och handlar om ansökan om kontaktförbud, säkerhetsåtgärder (om några vidtagits, vilka) och i vilken utsträckning utsattheten har påverkat privatlivet.

Oro, konsekvenser och andras utsatthet

I undersökningen ingår även frågor om huruvida de förtroendevalda upplever oro – för att själva utsätts eller för att deras anhöriga ska utsättas.

PTU undersöker också om utsattheten och oron fått konsekvenser för de förtroendevalda själva, men främst för förtroendeuppdraget. Innehållet i frågeavsnittet gäller om de har:

- ändrat sina rutiner eller beteenden
- bytt eller lämnat ett eller samtliga förtroendeuppdrag eller övervägt att göra det
- tvekat inför ett beslut eller en åtgärd, alternativt fattat ett annat beslut eller vidtagit en annan åtgärd än vad som ursprungligen var tänkt
- undvikit att engagera sig eller uttala sig i en specifik fråga.

Information och säkerhetsrutiner

I PTU efterfrågas också:

- de förtroendevaldas kännedom om säkerhetsansvariga och handlingsplaner inom det parti eller den politiska församling där de är verksamma.

Undersökningens genomförande

Datainsamlingen för PTU 2017 genomfördes av SCB på uppdrag av Brå under perioden januari till maj 2017, genom i första hand en webbenkät och i andra hand en postenkät. Nedan beskrivs undersökningens genomförande mer detaljerat.

Missiv

Till samtliga förtroendevalda i undersökningspopulationen skickades i januari 2017 ett brev med instruktioner för att besvara webbenkäten (se bilaga 1). Instruktionerna innehöll information om undersökningen, ett personligt användarnamn och lösenord. Brevet innehöll även information om att uppgifter inhämtats från Valmyndigheten och förklarade att de uppgifter som de förtroendevalda själva lämnar är sekretesskyddade.⁶ Brevet innehöll även en hänvisning till Brås webbplats, där ytterligare information om undersökningen fanns tillgänglig.

Webbenkät

På webbenkätens första sida fanns kortfattad information om undersökningen och instruktioner om hur enkäten skulle besvaras. Själva enkätdelen inleddes med bakgrundsfrågor och frågor om förtroendeuppdraget. Därefter följde screeningfrågor om utsatthet, som följdes av eventuella uppföljningsfrågor om den senaste händelsen inom varje typ av brotts handling som respondenten varit utsatt för. Webbenkäten innehöll mellan 25 och 85 frågor, beroende på om och hur utsatt man varit under 2016.

Screeningfrågorna i webbenkäten var konstruerade med så kallade hårda kontroller, vilket innebär att den förtroendevalda var

⁶ Uppgifterna skyddas av sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL).

tvungen att besvara en fråga för att kunna gå vidare till nästa fråga i enkäten. Detta för att få ett så lågt internt bortfall som möjligt på screeningen (se även avsnittet *Internt bortfall*). Övriga frågor hade mjuka kontroller, vilket innebär att om frågan inte besvarades kom en varningsruta upp om att frågan var obesvarad.

Det gick att besvara enkäten via såväl vanlig dator som surfplatta eller mobiltelefon, liksom med olika webbläsare. Respondenten kunde när som helst pausa eller helt avbryta ifyllandet av enkäten.

Påminnelser

Ungefär två veckor in i datainsamlingen skickades en första påminnelse ut i form av ett brev med inloggningsuppgifter. Efter ytterligare två veckor skickades en andra påminnelse ut på samma sätt. Som en tredje påminnelse skickades en postenkät ut två veckor senare. Ytterligare två veckor efter att postenkäten skickats ut, skickades även en sista påminnelse med uppgifter för inloggning till webbenkäten.

Postenkät

Postenkäten, i pappersform, var en förkortad version av webbenkäten, och skickades ut som en tredje påminnelse. Den innehöll totalt 45 frågor, fördelade på 16 sidor (inklusive följbrevet). På grund av det begränsade utrymmet innehöll postenkäten endast undersökningens mest centrala frågor. Den saknade samtidigt webbenkätens inbyggda logiska kontroller för att förhindra internt bortfall. Postenkäterna registrerades genom skanning.

Svarsmetod

Syftet med att använda två metoder för datainsamling är att minska det externa bortfallet, i och med att postenkäten kan fånga upp en del av dem som inte kan eller inte vill besvara enkäten på webben. I tabell 2 nedan framgår att av de 8 089 förtroendevalda som deltog i PTU 2017 svarade 6 789 på webbenkäten (84 procent) och 1 300 på postenkäten (16 procent). I PTU 2015 var andelen svarande via webbenkät 82 procent och i PTU 2013 var denna andel 72 procent. Andelen förtroendevalda som väljer att besvara enkäten via webben har alltså ökat för varje omgång av undersökningen.

Undersökningsenheter

Utsatthet: variabelkonstruktion

I resultatredovisningen har svaren på vissa frågor ibland slagits samman. Ett exempel på detta är redovisningen av *utsatthet*, som är en sammanslagning av alla händelser som efterfrågas i enkäten gällande *våld, skadegörelse och stöld* samt *hot och trakasserier*. Att vara utsatt innebär därmed att man svarat att man utsatts för minst en av de efterfrågade händelserna, medan att inte vara utsatt innebär att man svarat att man inte utsatts för någon av dem.

De respondenter som inte svarat alls på frågorna om utsatthet för olika typer av händelser betraktas som bortfall. Även respondenter som besvarat endast några av frågorna kan komma att betraktas som bortfall. Detta gäller om de på frågor om vissa brottsändelser svarat att de inte utsatts, samtidigt som de valt att inte besvara frågor om andra brottsändelser, eftersom det då inte går att avgöra om de utsatts överhuvudtaget.

I de fall där respondenterna har angett att de blivit utsatta för minst en händelse, går det däremot att fastställa att de har blivit utsatta, även om det inte finns svar för alla händelser. Totalt saknades uppgifter om utsatthet för 49 förtroendevalda (0,6 procent).

Andel förtroendevalda som utsatts totalt

Vid redovisningen av andelen utsatta förtroendevalda totalt räknas varje förtroendevald alltid endast en gång under undersökningsperioden (aktuellt kalenderår), oavsett hur många gånger under året som personen utsatts för trakasserier, hot eller våld.

Andel förtroendevalda som utsatts för vissa händelser

Vid redovisningen av hur vanligt det är att förtroendevalda utsätts för vissa typer av händelser, kan en och samma person räknas flera gånger, om han eller hon utsattes för flera olika typer av händelser.

Upprepad utsatthet

För frågeområdet utsatthet redovisas, förutom antalet och andelen utsatta förtroendevalda, även antalet händelser totalt och fördelningen av dessa händelser. En och samma person kan ha utsatts vid flera tillfällen under undersökningsperioden, och då räknas samtliga dessa händelser.

Referensperiod

Referensperioden, den tidsperiod som frågorna avser, ska vara klart avgränsad och anpassas efter det som efterfrågas. Den ska också anpassas efter respondentens förmåga att minnas. Erfarenheter visar att ju längre referensperioden är, desto lägre är kvaliteten på respondenternas uppgifter. Tolv månader som referensperiod är vanligt. Här följer en sammanfattande beskrivning av, och förklaring till, de delvis olika referensperioder som valts för de olika frågeområdena i enkäten.

Bakgrundsförhållanden och det politiska förtroendeuppdraget

Detta avsnitt innehåller frågor med två olika referensperioder. För vissa frågor, exempelvis hur många förtroendeuppdrag respondenten innehade föregående år, utgörs referensperioden av föregående kalenderår (2016). För andra frågor, exempelvis hur länge respondenten sammanlagt innehaft förtroendeuppdrag, löper referensperioden ända fram till tidpunkten för enkäten.

Utsatthet

I detta avsnitt är referensperioden föregående kalenderår (2016), huvudsakligen för att ha en klart avgränsad referensperiod som ligger nära i tiden. Det är annars vanligt att den här typen av undersökningar efterfrågar utsatthet under de senaste tolv månaderna (räknat bakåt i tiden från undersökningstillfället).

Fördjupning utsatthet

Referensperioden i detta avsnitt är föregående kalenderår (2016).

Oro, konsekvenser och andras utsatthet

Referensperioden i detta avsnitt är föregående kalenderår (2016).

Information och säkerhetsrutiner

I detta avsnitt löper referensperioden ända fram till tidpunkten för enkäten.

Redovisningsgrupper

Redovisningsgrupperna används i beskrivande, och inte förklarande, syfte. De redovisningsgrupper som används i undersökningen är kön, ålder, svensk eller utländsk bakgrund, län, polisregioner, kommungrupper samt politisk församling och partitillhörighet. Polismyndigheten är indelad i sju regioner som baseras på tidigare samverkansområden inom polisen. Kommungrupper baseras på Sveriges Kommuner och Landstings indelning

från 2011 (SKL 2011). Partitillhörighet består av de partier som finns representerade i riksdagen. Resterande partier benämns som "Övriga partier". När det gäller typ av politisk församling (valtyp) redovisas landsting och region tillsammans.

Redovisning av resultat

I huvudrapporten redovisas resultaten i text, figurer och tabeller. Alla tabeller och figurer summerar inte till 100 procent. I vissa fall beror detta på avrundning, i andra fall beror det på att tabellen eller figuren är en sammanställning av flera frågor. Andelar under 5 procent redovisas med en decimal, medan andelar på 5 procent och över redovisas utan decimal.

Resultatens tillförlitlighet

Frågeundersökningar har i allmänhet en del begränsningar, både vad gäller resultatens tillförlitlighet och vilka tolkningar som är möjliga att göra utifrån det insamlade materialet.

Möjliga felkällor i PTU består av täckningsfel, bortfallsfel, mätfel och bearbetningsfel (dessa beskrivs mer nedan). Däremot finns det ingen risk för urvalsfel, eftersom PTU inte är en urvalsundersökning, utan en totalundersökning av samtliga ordinarie ledamöter i riksdagen och i fullmäktigeförsamlingarna.

Täckningsfel

Det finns två typer av täckningsfel: så kallad undertäckning, när personer som borde ingå i en undersökning fallit bort, och så kallad övertäckning, när personer som inte borde ingå ändå gör det.

I PTU 2017 identifierades fem personer i urvalet som övertäckning. Det rörde sig om en person som hade avlidit efter det att registeruttaget gjordes (1 december 2016) och innan datainsamlingen startade (januari 2017). Under datainsamlingen (januari till maj) identifierades ytterligare fyra personer som övertäckning: tre personer som hade avlidit samt en person för vilken det saknades adress och som SCB därför inte kunde skicka ut någon enkät till.

Externt bortfall

Generellt har frågeundersökningar nästan alltid ett visst bortfall på grund av personer som inte vill eller inte kan delta (externt bortfall).

Externt bortfall är problematiskt om det finns skäl att tro att det är en viss typ av personer i den undersökta populationen som väljer att inte svara, eftersom resultaten då blir missvisande. Ju fler som deltar i undersökningen, desto mer stämmer resultaten överens med verkligheten.

Det externa bortfallet för PTU 2017 uppgår till 39,7 procent av populationen, vilket ger en svarsfrekvens på 60,3 procent (tabell 2). Andra stora surveyundersökningar har svarsfrekvenser på liknande nivå, i vissa fall lägre.⁷

Tabell 2. Externt bortfall PTU 2017.

	Antal	Andel
Population PTU 2017	13 411	100
Bortfall	5 322	39,7
<i>Därav</i>		
<i>ej avhörda</i>	5 237	98,4
<i>postreturer</i>	44	0,8
<i>avböjt (aktivt) att medverka</i>	24	0,5
<i>annat</i>	17	0,3
Svarande	8 089	60,3
<i>Därav</i>		
<i>webbenkät</i>	6 789	83,9
<i>postenkät</i>	1 300	16,1

En bidragande orsak till att svarsfrekvensen inte är högre i PTU kan vara att förtroendevalda utgör en attraktiv målgrupp för dem som vill informera om verksamheter, marknadsföra tjänster eller produkter och undersöka attityder, vilket innebär att denna redan upptagna grupp därigenom blir än mer upptagen och därmed svårtillgänglig.

Ytterligare en faktor som kan ha påverkat svarsfrekvensen i PTU negativt är att inbjudan inte kunde skickas ut via e-post, eftersom alla förtroendevalda inte har en e-postadress, och det dessutom saknas ett register över dem som har det. Om inbjudan hade skickats via e-post hade de förtroendevalda kunnat komma till webbenkäten via en direktlänk, i stället för att, som nu, själva behöva skriva av undersökningens webbadress och sedan logga in med det användarnamn och lösenord som angivits i den tryckta pappersinbjudan. I tabell 3 och 4 redovisas svarsfrekvensen i olika grupper.

Av de tillfrågade förtroendevalda deltog 60,3 procent i undersökningen. I tabell 3 framgår att svarsfrekvensen är högre bland män än bland kvinnor, och bland personer i åldern 50 år eller äldre. Vidare är svarsfrekvensen också högre bland ledamöter som sitter i kommun- och landstingsfullmäktige, jämfört med de ledamöter som enbart sitter i riksdagen.

⁷ Jämför till exempel Brås NTU 2016 (60,3 procent), SCB:s ULF/SILC 2015 (53,3 procent) och Folkhälsomyndighetens Hälsa på lika villkor 2016 (47 procent).

Tabell 3. Svarefrekvens samt antal och andel av de svarande inom olika redovisningsgrupper i PTU 2017.

Redovisningsgrupp		Svarefrekvens	Andel av svarande	Antal svarande
Kön	Kvinnor	57,6	41,3	3 338
	Män	62,4	58,7	4 751
Ålder	39 år och yngre	38,2	10,6	860
	40–49 år	48,1	15,7	1 270
	50–59 år	60,9	24,3	1 969
	60 och äldre	75,5	49,3	3 990
Politisk församling	Ledamöter i kommun och/eller landsting samt riksdag	60,6	98,1	7 932
	Ledamöter enbart i riksdag	48,6	1,9	157
Totalt		60,3		8 089

Svarefrekvensen är högst inom Centerpartiet och Liberalerna, och lägst inom Sverigedemokraterna (tabell 4). Svaremönstren i PTU 2017 är i stort sett desamma som i föregående undersökningar.

Antalet svarande varierar mellan olika partier, men andelen svarande inom respektive parti är ändå ungefär detsamma som bland samtliga de förtroendevalda som ingick i urvalet.

Tabell 4. Svarefrekvens, andel av de svarande, antal svarande samt andel av de tillfrågade inom olika redovisningsgrupper i PTU 2017.

Redovisningsgrupp		Svarefrekvens	Andel av svarande	Antal svarande	Andel av tillfrågade	Antal totalt
Partitillhörighet	Centerpartiet	65,2	11,7	947	10,8	1 453
	Kristdemokraterna	61,1	4,2	341	4,2	558
	Liberalerna	64,1	6,0	488	5,7	762
	Miljöpartiet	61,3	6,0	481	5,8	784
	Moderaterna	61,8	19,6	1 581	19,1	2 560
	Socialdemokraterna	60,8	35,0	2 834	34,7	4 659
	Sverigedemokraterna	45,9	7,2	580	9,4	1 266
	Vänsterpartiet	60,6	6,1	496	6,1	819
	Övriga partier	61,4	4,2	341	4,1	555
Totalt		60,3		8 089		13 416

Internt bortfall

En annan typ av bortfall är så kallat internt bortfall, vilket innebär att vissa frågor inte besvaras (över huvud taget eller felaktigt), till exempel på grund av att frågan är känslig, att den är svår att förstå eller att respondenten helt enkelt förbisett den.

För PTU 2017 var det interna bortfallet minimalt i webbenkäten, eftersom den innehåller en del så kallade logiska kontroller. Detta innebär att det krävs svar för att gå vidare till nästa fråga, och respondenten påminns om att besvara obesvarade frågor. Det lilla interna bortfall som ändå uppstått i webbenkäten beror på tekniska tillkortakommanden eller att det är en så kallad fritextfråga, som inte styrs av samma logiska kontroller. För majoriteten av frågorna i webbenkäten ligger bortfallet under 5 procent.⁸

I postenkäten tillkommer ett internt bortfall för de frågor som fyllts i felaktigt (till exempel att två svarsalternativ markerats trots att endast ett efterfrågats) eller att frågan inte fyllts i alls (medvetet eller omedvetet). Detta interna bortfall kan dock bara påverka undersökningens tillförlitlighet marginellt, eftersom de som svarat via postenkät endast utgör 16 procent av de svarande totalt sett, medan de som svarat via webbenkät är i klar majoritet (84 procent).

Totalt hade tio personer lämnat ett mycket litet antal svar i enkäten, vilket innebär att det interna bortfallet var mycket stort. Dessa respondenter exkluderades därför från undersökningen.

Mätfel

Det finns en risk för såväl över- som underrapportering av antalet händelser av trakasserier, hot och våld. Mest påverkas resultatens tillförlitlighet av de tillfrågades förmåga och vilja att lämna sanna svar:

- Det kan vara svårt att minnas exakt när en händelse ägde rum, och därmed att avgöra om den inträffade under den efterfrågade referensperioden.⁹ Händelser som egentligen inte borde vara med i undersökningen kan därmed komma att rapporteras.
- Respondenterna kan välja att lämna tillrättalagda svar, som de antar är de önskvärda, exempelvis att en händelse polisanmälts fast så egentligen inte är fallet.

Att brottshändelser över- eller underrapporteras kan också bero på svårigheten att bedöma om händelsen har att göra med den utsattes förtroendeuppdrag. En del händelser som rapporteras kanske inte hade någon koppling till förtroendeuppdraget, medan andra händelser, som borde ha rapporterats, i stället bortförklaras som ”busstreck” eller ”slumpen”.

⁸ Ett fel i webbenkäten för PTU 2017 uppdagades under datainsamlingen, vilket innebär att de respondenter som blivit utsatta för vänskapskorruption fått besvara uppföljningsfrågor som gällde de som fått ett opassande erbjudande och vice versa. Detta fel har medfört att det interna bortfallet är större på uppföljningsfrågorna gällande korruption i PTU 2017, jämfört med tidigare år.

⁹ Detta brukar benämnas teleskopeffekten.

Ett annat problem för validiteten i undersökningen kan tänkas uppstå om de förtroendevalda inte enbart svarar i egenskap av enskilda individer, utan främst *som representanter för ett politiskt parti*, det vill säga att de tar hänsyn till hur deras svar kan påverka bilden av partiet. Vissa kanske avstår från att rapportera utsatthet av rädsla för att skrämja bort potentiella nya medlemmar och i förlängningen kanske även väljare. Andra skulle kanske agera tvärtom, och rapportera utsatthet i högre utsträckning för att förstärka bilden av ett parti som utsatt.

Brå har i undersökningen försökt begränsa flera av dessa problem. Dels poängteras i frågorna att endast händelser som personen förknippar med förtroendeuppdraget ska rapporteras, dels beskrivs de aktuella händelserna med exempel som tydliggör att allvarlighetsgraden kan skifta. Respondenterna påminns också om att endast rapportera sådant som inträffade under föregående år (2016).

Trots detta bör resultaten studeras och tolkas med viss försiktighet, i synnerhet gällande nivåer av utsatthet för brott. Det huvudsakliga syftet med undersökningen är emellertid inte att exakt beräkna antalet händelser utan att få en bild av hur utsattheten ser ut och hur den utvecklas över tid.

Undersökningen är en så kallad *mixed mode*, vilket innebär att två olika metoder används för datainsamlingen: webbenkät och postenkät. Syftet är att förbättra svarsfrekvensen genom att tillhandahålla mer än ett sätt för respondenten att delta i undersökningen. Om typen av datainsamlingsmetod påverkar hur respondenten svarar kan det medföra problem för tillförlitligheten. I det här fallet är majoriteten av frågorna i webb- och postenkäten identiska. Postenkäten innehåller visserligen färre frågor på grund av utrymmesbrist, och screeningfrågorna för utsatthet skiljer sig åt mellan de båda enkäterna på grund av att webbenkäten har en teknisk lösning som inte går att tillämpa för postenkäten. Själva metoderna skiljer sig dock inte så mycket åt; i bägge fallen är det enkäter som ska fyllas i av respondenten själv. Tillförlitligheten påverkas i betydligt högre utsträckning när datainsamlingen består av två betydligt mer olika metoder, till exempel besöksintervjuer och postenkät.

I tabell 5 framgår att det är en större andel av kvinnorna än av männen som besvarade postenkäten (20 respektive 13 procent). Förtroendevalda i åldrarna 30–49 år svarade på webbenkäten i störst utsträckning, medan förtroendevalda i åldern 70 år och äldre i större utsträckning svarade via postenkäten. Det är inte någon skillnad i utsatthet mellan de som valt att svara via webbenkäten och via postenkäten.

Tabell 5. Andelen svarande efter svarsmetod för flera redovisningsgrupper i PTU 2017.

Redovisningsgrupp		Postenkät	Webbenkät
<i>Kön</i>	Kvinnor	19,6	80,4
	Män	13,4	86,6
<i>Ålder</i>	29 år och yngre	13,5	86,5
	30–39 år	12,8	87,2
	40–49 år	12,7	87,3
	50–59 år	14,3	85,7
	60–69 år	15,8	84,2
	70 år och äldre	22,2	77,8
<i>Politisk församling</i>	Ledamöter i kommun och/eller landsting samt riksdag	15,9	84,1
	Ledamöter enbart i riksdag	18,2	81,8
<i>Partitillhörighet</i>	Centerpartiet	16,9	83,1
	Kristdemokraterna	14,1	85,9
	Liberalerna	14,1	85,9
	Miljöpartiet	11,6	88,4
	Moderaterna	13,5	86,5
	Socialdemokraterna	17,2	82,8
	Sverigedemokraterna	21,6	78,4
	Vänsterpartiet	12,9	87,1
Övriga partier	19,6	80,4	
Totalt		16,1	83,9

Bearbetning

Enkäterna har i huvudsak fasta svarsalternativ, vilket gör att risken för registreringsfel bedöms vara liten. Data har bearbetats i SPSS, och tabeller och figurer har utformats i Excel. Kontroller av data har gjorts kontinuerligt genom granskning av frekvenstabeller och bedömning av kontrollfrågor. Eventuella bearbetningsfel har upptäckts och åtgärdats genom löpande kvalitetsgranskning.

Tolkningsutrymme

I Sverige finns knappt 42 000 politiskt förtroendevalda som verkar inom olika politiska församlingar och med olika typer av politiska uppdrag. Ungefär en tredjedel av dem ingår i PTU. Hur generaliserbara är då resultaten i PTU för hela gruppen förtroendevalda?

De flesta förtroendevalda i Sverige är så kallade fritidspolitiker. Det innebär att man ägnar sig åt politik vid sidan av sitt vanliga arbete och att det endast utgår ett litet arvode, om något alls. Enligt SCB har endast 4 procent i kommunerna hel- eller deltidsar-

vode, medan motsvarande siffra i landstingen är 7 procent (SCB 2016). Även i PTU utövar majoriteten av de förtroendevalda sina uppdrag på fritiden (70 procent), cirka 18 procent på deltid och knappt 12 procent på heltid. Att det i PTU är en överrepresentation av förtroendevalda med del- och heltidsuppdrag beror på att endast de som är ordinarie ledamöter i fullmäktige och riksdag tillfrågas om att medverka i undersökningen. Det är troligt att dessa politiker utsätts i större utsträckning än politiker som inte ingår i fullmäktige. Om så är fallet kan resultaten inte helt generaliseras till alla politiskt förtroendevalda.

Låg svarsfrekvens kan vara ett problem när undergrupper studeras. Det blir en sämre representativitet i grupper med låg svarsfrekvens, och det blir ett problem om det finns skäl att tro att de som deltar i undersökningen skiljer sig åt i vissa avseenden (utsatthet i detta sammanhang) från dem som inte deltar i undersökningen. Som framgick i tabell 3 och 4 ovan är svarsfrekvensen lägre i vissa grupper: förtroendevalda i åldern 49 år och yngre, riksdagsledamöter samt förtroendevalda från Sverigedemokraterna. Just de här grupperna är också få till antalet redan från början, men i och med att det handlar om en totalundersökning med en svarsfrekvens på 60,3 procent, får möjligheterna ändå anses relativt goda att generalisera resultaten till att gälla alla ordinarie ledamöter i fullmäktige och riksdag.

Jämförbarhet

Jämförbarhet med PTU 2013 och PTU 2015

PTU är en omfattande undersökning som ska kunna genomföras löpande, och den behöver därför vara väl utprövad. Den första kartläggningen av hot och våld mot förtroendevalda som Brå gjorde 2012 (PTU 2012) kan ses som en fullskalig pilotstudie, där metod och frågor testades. Datainsamlingen genomfördes av Brå,¹⁰ och handlade om utsatthet under 2011. Med PTU 2012 som underlag utformades sedan webb- och postenkäterna för PTU 2013.

I och med att PTU 2012 ses som en testundersökning gör Brå inga jämförelser, av vare sig metod eller resultat, mellan den och de rapporter som sedan följt. Däremot görs jämförelser mellan de två efterföljande undersökningarna (PTU 2013 och PTU 2015) och den nu aktuella undersökningen (PTU 2017), eftersom de enda förändringar som gjorts mellan PTU 2015 och PTU 2017 är att frågor kopplade till valrörelsen 2014 nu plockats bort.

Vid jämförelser över tid är det mycket viktigt att ha i åtanke att PTU 2015 rör händelser under valåret 2014, medan PTU 2013 och PTU 2017 rör de mellanliggande åren 2012 respektive 2016.

Jämförbarhet med andra undersökningar

Endast ett fåtal nationella undersökningar av förtroendevaldas utsatthet har genomförts i Sverige. De undersökningar som har gjorts kan inte användas för att följa utvecklingen, eftersom de utgått från olika populationer och olika referensperioder.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) genomförde under 2016 en enkätundersökning som skickades ut till säkerhetsansvariga (eller personer i motsvarande funktion) i samtliga kommuner, landsting och regioner i Sverige (SKL 2016). Undersökningen är en uppföljning av en liknande studie som SKL genomförde 2013

¹⁰ Från och med PTU 2013 har datainsamlingarna genomförts av SCB.

(SKL 2014a). Undersökningen visade att nästan hälften av dem som besvarat enkäten uppgivit att det förekommit fall av hot, hat eller våld under perioden januari 2015 till juni 2016. Undersökningen visade också att ungefär en tredjedel uppgivit att det finns en handlingsplan för att *förebygga* hot, hat och våld, medan drygt hälften uppgivit att det finns en handlingsplan för att hantera hot, hat och våld. Detta är en klar förbättring sedan den studie som gjordes 2013, då det framkom att endast 37 procent av kommunerna hade en handlingsplan för att *hantera* hot och våld mot förtroendevalda (SKL 2014a). SKL har också gett ut en skrift där utsatta förtroendevalda berättar om sina erfarenheter och tankar kring utsatthet som förtroendevald (SKL 2014b).

Utöver dessa studier arbetar SKL löpande med att stödja medlemmarna i arbetet mot hat och hot mot förtroendevalda (SKL 2017). SKL arbetar för att fler ska anmäla när de blir utsatta för hot eller våld, samt för en skärpt lagstiftning som ska skydda personer som utsätts för hot och våld i sitt demokratiska uppdrag. SKL arbetar också bland annat med att utveckla handlingsplaner och erbjuder kostnadsfria utbildningar för förtroendevalda i fullmäktige och styrelser.

Politihøgskolan i Oslo, Norge, undersökte 2013 utsattheten bland knappt 200 statsråd, stortingsrepresentanter och ersättare (Fischer Bjelland och Bjørge 2014). Drygt två tredjedelar (69 procent) hade någon gång utsatts för oönskade eller hotfulla brev, fax eller e-post, kopplat till sitt politiska uppdrag. Drygt en tredjedel hade någon gång, i egenskap av förtroendevalda, utsatts för allvarigare händelser, såsom fysiskt våld och hot om våld mot anhöriga.

I en undersökning om folkvaldas villkor i kommunfullmäktige ställde Statistiska centralbyrån (SCB) 2012 två frågor om utsatthet för hot, våld och trakasserier (SCB 2013). Drygt 20 procent av ledamöterna i kommunfullmäktige svarade att de någon gång utsatts för hot, våld eller trakasserier, och nästan 15 procent svarade att de hade utsatts under den senaste mandatperioden (cirka två år). I samma undersökning tillfrågades också ledamöter som lämnat sina uppdrag under innestående mandatperiod om anledningen till avhoppet. Ett mindre antal personer uppgav då att de hoppat av på grund av trakasserier av olika slag.

Göteborgs universitet har vid två tillfällen (2008 och 2012) genomfört *Kommun- och landstingsfullmäktigeundersökningen*. Resultaten från den första undersökningen (2008) visade att ungefär var tionde ledamot i landstingsfullmäktige varit utsatt för hot eller våld under de senaste tolv månaderna (Gilljam, Karlsson och Sundell 2010). Liknande resultat framkom även i den andra undersökningen (2012), då drygt 7 procent av de medverkande

kommun- och landstingspolitikerna uppgav att de blivit utsatta för våld eller hot under de senaste tolv månaderna (Karlsson och Gilljam 2014). Den vanligaste formen av utsatthet var aggression, tillmälen och skrik från gärningspersonen, följt av hot via brev eller e-post.

Säkerhetspolisen genomförde 2008 en studie som byggde på upprättade polisanmälningar om hot mot förtroendevalda under 2007 samt på intervjuer med utvalda personer i nyckelbefattningar (Säpo 2008). De vanligaste brottsrubriceringarna var olaga hot, ofredande och skadegörelse. Resultaten visade att politiker som var exponerade i medierna var mer utsatta för hot och att kommunstyrelsens ordförande samt ledamöter i individutskott (nämnder som fattar beslut om enskilda personer) var mer utsatta än andra. Sverigedemokraterna utsattes i högre grad än andra partier av organiserade kriminella grupper.

Kommittén om hot och våld mot förtroendevalda genomförde en undersökning 2005. Resultatet redovisades i betänkandet *Jakten på makten* (SOU 2006): fler än två av tre riksdagsledamöter och en av tre förtroendevalda i kommuner och landsting hade utsatts för trakasserier, hot eller våld under en 15-årsperiod.

År 2004 undersökte Sveriges Kommuner och Landsting utsattheten bland ordförande i kommunstyrelser och kommunfullmäktige, i facknämnder samt i kommun- och stadsdelsnämnder (SKL 2004). Även presidier (ordförande och vice ordförande) i styrelser och nämnder i samtliga landsting tillfrågades. Av undersökningen framkom att nästan två av tio varit utsatta för trakasserier, hot eller våld under de senaste 18 månaderna.

En genomgång av den internationella litteraturen i ämnet visar att det endast finns ett fåtal undersökningar där ett slumpmässigt urval förtroendevalda svarat på frågor om sin egen utsatthet för trakasserier, hot och våld i egenskap av förtroendevalda. De flesta undersökningar som gjorts har varit fallstudier där redan rapporterade fall beskrivits, och fokus har legat på förövaren och dennes mentala hälsa. Sådana undersökningar ger emellertid inte någon uppfattning om omfattningen eller utvecklingen av hot och våld mot förtroendevalda, eftersom långt ifrån alla fall rapporteras eller polisanmäls.

Sammantaget skiljer sig de tidigare undersökningar som gjorts från varandra både vad gäller de brottsändelser som undersökts, de datainsamlingsmetoder som använts och, inte minst, de referensperioder under vilka utsattheten har mätts. Detta gör att undersökningsresultatens jämförbarhet med PTU är mycket begränsad.

Tillgänglighet och sekretess

Huvudrapporten om PTU ges ut i tryckt form och kan beställas från Brås webbplats¹¹ alternativt via förlaget Wolters Kluwer.¹² Den kan även laddas ner utan kostnad som pdf från Brås webbplats. Den tekniska rapporten kan endast laddas ner som pdf från Brås webbplats.

Insamlade uppgifter sekretesskyddas genom så kallad statistiksekretess,¹³ som i jämförelse med många andra sekretessbestämmelser är av betydande styrka. Det rör sig om så kallad *absolut sekretess*, vilket är lagens starkaste sekretesskydd. Det enda som då kan få lämnas ut, enligt undantag i bestämmelsen, är uppgifter som behövs för forsknings- eller statistikändamål, och uppgifter som inte är direkt hänförliga till någon enskild person (till exempel genom namn). En förutsättning är dock att det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne ”lider skada eller men”. Sekretessen gäller även internt på Brå.

¹¹ www.bra.se/publikationer.

¹² www.wolterskluwer.se, 08-598 191 90.

¹³ Se 24 kap. 8 § OSL.

Referenser

Brottsförebyggande rådet, Brå (2012). *Politikernas trygghetsundersökning 2012. Förtroendevaldas utsatthet och oro för hot, våld och trakasserier*. Rapport 2012:14. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2014). *Politikernas trygghetsundersökning 2013. Utsatthet och oro för trakasserier, hot och våld*. Rapport 2014:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2015). *Politikernas trygghetsundersökning 2015. Förtroendevaldas utsatthet under valåret 2014*. Rapport 2015:23. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2017). *Politikernas trygghetsundersökning 2017. Förtroendevaldas utsatthet och oro för hot, våld och trakasserier 2016*. Rapport 2017:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Fischer Bjelland, H. och Bjørgo, T. (2014). *Trusler og trusselhendelser mot politikere. En spørreundersøkelse blant norske stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer*. PHS forskning 2014:4. Oslo: Politihøgskolan 2014.

Gilljam, M., Karlsson, D. och Sundell, A. (2010). *Politik på hemmaplan. Tiotusen fullmäktigeledamöter tycker om politik och demokrati*. Stockholm: SKL Kommentus.

Karlsson, D. och Gilljam, M. (red.) (2014). *Svenska politiker. Om de folkvalda i riksdag, landsting och kommun*. Stockholm: Santérus Förlag.

SOU 2006:46. *Jakten på makten*. Betänkande av Kommittén om hot och våld mot förtroendevalda. Stockholm: Fritzes.

Statistiska centralbyrån, SCB (2002). *MIS: Personer med utländsk bakgrund*. Riktlinjer för redovisning i statistiken. Örebro: Statistiska centralbyrån.

Statistiska centralbyrån, SCB (2013). *Folkvaldas villkor i kommunfullmäktige – en studie om representativitet, avhopp och synen på uppdraget*. Demokratistatistisk rapport nr 15. Örebro: Statistiska centralbyrån.

Statistiska centralbyrån, SCB (2016). *Förtroendevalda i kommuner och landsting 2015*. Demokratistatistisk rapport nr 22. Örebro: Statistiska centralbyrån.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (2004). *Ett hot mot demokratin. Förtroendevalda som utsätts för våld eller hot*. Tredje upplagan 2006. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

Sveriges kommuner och landsting, SKL (2011). *Kommungruppsindelning 2011. Revidering av Sveriges Kommuner och Landstings kommungruppsindelning*. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting.

Sveriges kommuner och landsting, SKL (2014a). *Hot och våld mot förtroendevalda. En skrift inom demokratiområdet*. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting.

Sveriges kommuner och landsting, SKL (2014b). *Hot och våld mot förtroendevalda. En inspirationsskrift för förtroendevalda (5)*. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting.

Säkerhetspolisen, Säpo (2008). *Hot mot förtroendevalda*. Stockholm: Säkerhetspolisen.

Bilageförteckning

Bilaga 1	Missivbrev och webbenkät PTU 2017	34
Bilaga 2	Missivbrev och postenkät PTU 2017	51
Bilaga 3	Redovisning av frågor i webbenkäten och postenkäten	65

Bilaga 1. Missivbrev och webbenkät PTU 2017

Delar av blanketten ska inte besvaras av alla. Vilka frågor som skall besvaras bestäms t.ex. av svaren på andra frågor. I webb-blanketten visas bara de frågor som är aktuella för dig, här syns däremot blankettens samtliga frågor.

Välkommen till Politikernas trygghetsundersökning!

Syftet med undersökningen är bland annat att ta reda på hur stor andel av fullmäktiges och riksdagens ledamöter som utsatts för trakasserier, hot eller våld under 2016 – just för att de är politiskt förtroendevalda. Ditt deltagande är därför viktigt, oavsett om du utsatts eller inte.

Det vi frågar om är alltså händelser av trakasserier, hot eller våld som upplevts som obehagliga och/eller hotfulla. Det är du själv som bedömer vilka händelser som kan förknippas med ditt/dina politiska förtroendeuppdrag. Tänk på att endast händelser som inträffat under 2016 ingår i undersökningen.

Enkäten börjar med några frågor om dig och dina uppdrag som politiskt förtroendevald. Därefter frågar vi om du utsatts för trakasserier, hot eller våld i egenskap av förtroendevald under 2016. Om du har utsatts under året vill vi veta mer om den senaste händelsen.

Vi frågar om just den senaste händelsen, och inte till exempel den allvarligaste, för att få ett statistiskt representativt urval av alla händelser, i stället för en förteckning över särskilt allvarliga händelser.

Enkäten avslutas med frågor om oro, konsekvenser av utsatthet och oro samt information och rutiner kring säkerhet.

Om du har uppdrag i flera politiska församlingar, kan det vara svårt att avgöra vilket av dina uppdrag som en viss obehaglig händelse kan förknippas med.

Bry dig inte om det, utan besvara enkäten med tanke på samtliga dina uppdrag i fullmäktige/riksdag under 2016.

Bakgrundsfrågor

Vi börjar med några frågor om dig och ditt uppdrag som politiskt förtroendevald.

1 Ungefär hur länge har du varit ledamot i fullmäktige och/eller riksdag sammanlagt?

- 6 månader eller mindre
- Mer än 6 månader men inte mer än 1 år
- Mer än 1 år men inte mer än 2 år
- Mer än 2 år men inte mer än 5 år
- Mer än 5 år men inte mer än 10 år
- Mer än 10 år

2 I vilken omfattning utövade du ditt uppdrag som politiskt förtroendevald under föregående år (2016)?

- På fritiden
- Deltid
- Heltid

forts. Bakgrundsfrågor

3 Vilka av dessa politiska förtroendeuppdrag *liknar mest* de uppdrag du hade under föregående år (2016)?

	Ordförande	Förste vice ordförande	Ordinarie ledamot	Ersättare
Kommun-, landstings- eller regionfullmäktige	☐	☐	☐	☐
Kommun-, landstings- eller regionstyrelse	☐	☐	☐	☐
Hälso- och sjukvårdsnämnd	☐	☐	☐	☐
Kultur- och fritidsnämnd	☐	☐	☐	☐
Plan- och byggnämnd	☐	☐	☐	☐
Socialnämnd	☐	☐	☐	☐
Teknisk nämnd	☐	☐	☐	☐

Utbildningsnämnd	☐	☐	☐	☐
Annan nämnd:				
<input type="text"/>	☐	☐	☐	☐
Annan nämnd:				
<input type="text"/>	☐	☐	☐	☐
Annan nämnd:				
<input type="text"/>	☐	☐	☐	☐

forts. Bakgrundsfrågor

4 I vilken utsträckning upplever du att du i egenskap av politiskt förtroendevald blivit omskriven eller omtalad i medier (inklusive sociala medier) under föregående år (2016)?

- I mycket stor utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I mycket liten utsträckning
- Inte alls

5 I vilken utsträckning var du själv, i egenskap av politiskt förtroendevald, aktiv på internet eller sociala medier (exempelvis genom blogg, hemsida, chattforum, Facebook eller Twitter) under föregående år (2016)?

- I mycket stor utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I mycket liten utsträckning
- Inte alls

6 I vilken utsträckning bedömer du att du i egenskap av politiskt förtroendevald är känd bland allmänheten?

- I mycket stor utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I mycket liten utsträckning
- Inte alls

forts. Bakgrundsfrågor

7 Är du född i Sverige?

- Ja
- Nej

8 Är dina föräldrar födda i Sverige?

- Ja, båda mina föräldrar
- En av mina föräldrar
- Nej, ingen av mina föräldrar

9 Med vem delar du bostad?

Med "delar bostad med" menar vi vem du bor tillsammans med under större delen av veckan.

- Ingen
- Make/maka/sambo/partner och barn
- Make/maka/sambo/partner utan barn
- Barn

- Annan konstellation

Utsatthet

Först kommer frågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld. Sedan följer frågor om utsatthet för hot och trakasserier.

10 Har du på grund av ditt politiska uppdrag någon gång blivit utsatt för något av följande?

Om du inte hittar ett exakt alternativ för en situation, markera det alternativ som bäst beskriver situationen. Flera alternativ kan markeras.

Våld, skadegörelse och stöld

- Slag, spark eller liknande
- Knuff eller liknande
- Våld med vapen
- Anlagd brand/sprängning
- Klotter
- Stöld
- Annan form av skadegörelse
- Annan form av våld
- Nej

11 Har du på grund av ditt politiska uppdrag någon gång blivit utsatt för något av följande?

Redovisa endast situationer som **upplevts som hotfulla**.

Om du inte hittar ett exakt alternativ för en situation, markera det alternativ som bäst beskriver situationen. Flera alternativ kan markeras.

Hot och trakasserier

- Hotfullt uttalande öga mot öga
- Hotfullt telefonsamtal
- Hotfullt sms/mms
- Hotfullt brev/vykort
- Hotfullt e-post
- Hot/påhopp via sociala medier
- Kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)
- Uthängd på internet
- Uthängd på affisch/pamflett
- Önskad vara beställd i ditt namn
- Hotfull "gåva"
- Blivit olovligen fotograferad/inspelad
- Obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning
- Falsa anmälningar
- Annan hotfull händelse
- Nej

forts. Utsatthet

12 Har du på grund av ditt politiska uppdrag någon gång blivit utsatt för något av följande?

Flera alternativ kan markeras.

Försök till korruption

- Ett opassande erbjudande om en gåva eller tjänst som syftade till att påverka dig i ditt politiska förtroendeuppdrag
- Att en bekant till dig på ett opassande sätt försökt utnyttja er relation för att påverka dig i ditt politiska förtroendeuppdrag
- Nej

Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

13 Skedde någon eller några av dessa händelser under föregående år (2016)?

- Slag, spark eller liknande
- Knuff eller liknande
- Våld med vapen
- Anlagd brand/sprängning
- Klotter
- Stöld
- Annan form av skadegörelse
- Annan form av våld
- Nej

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

14 Hur många händelser uppskattar du att det rör sig om totalt under föregående år (2016)?

Svara i siffror: händelser

15 Vilken händelse var den senaste under 2016?

- Slag, spark eller liknande
- Knuff eller liknande
- Våld med vapen
- Anlagd brand/sprängning
- Klotter
- Stöld
- Annan form av skadegörelse
- Annan form av våld

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

Följande frågor handlar om den senaste händelsen om inget annat framgår.

16 När under föregående år (2016) skedde den senaste händelsen?

- Januari
- Februari
- Mars
- April
- Maj
- Juni
- Juli
- Augusti
- September
- Oktober
- November
- December
- Kommer inte ihåg

Följande frågor handlar om den senaste händelsen om inget annat framgår

17 Hur många förövare var närvarande vid händelsen?

- 1
- 2-3
- 4 eller fler
- Vet inte

18 Vad hade förövaren/förövarna för kön?

- Man/män
- Kvinna/kvinnor
- Olika kön
- Vet inte

19 Hur gammal bedömer du att förövaren/förövarna var?

- Yngre än 25 år
- Mellan 25 och 44 år
- Mellan 45 och 64 år
- 65 år eller äldre
- Det var blandade åldrar
- Vet inte

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

Följande frågor handlar om den *senaste* händelsen om inget annat framgår

20 Innebar händelsen att du fick sådana skador att du besökte läkare, sjuksköterska eller tandläkare?

- Ja
- Nej

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

Följande frågor handlar om den *senaste* händelsen om inget annat framgår.

21 Vilken bevapning förekom vid händelsen?

Flera alternativ kan markeras.

- Skjutvapen
- Kniv
- Annat vapen eller tillhygge

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

Följande frågor handlar om den *senaste* händelsen om inget annat framgår.

22 Hur uppfattade du händelsen?

- Inte alls skrämmande
- Inte särskilt skrämmande
- Ganska skrämmande
- Mycket skrämmande

23 Har du tidigare blivit utsatt av samma förövare?

- Ja
- Nej
- Vet inte

24 Kände du sedan tidigare förövaren/förövarna som utsatte dig?

- Ja, jag kände förövaren/förövarna väl
- Ja, jag kände till förövaren/förövarna
- Ja, men endast på grund av att förövaren/förövarna tidigare utsatt mig
- Nej, förövaren/förövarna var för mig helt okänd/okända

- Vet inte

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

Följande frågor handlar om den *senaste* händelsen om inget annat framgår.

25 Uppfattade du förövaren/förövarna som något av följande?

Markera det alternativ som bäst beskriver förövaren/förövarna.

- Förargad medborgare
 Förtroendevald i mitt parti
 Förtroendevald i annat parti
 Näringsidkare
 "Rättshaverist"
 Inget av ovanstående
 Vet inte

26 Uppfattade du förövaren/förövarna som medlem i något av följande?

Markera det alternativ som bäst beskriver förövaren/förövarna.

- Antifeministisk grupp
 Högerextremistisk/rasistisk grupp
 Intresseorganisation
 Kriminellt nätverk eller gruppering
 Lokal aktionsgrupp bildad med anledning av särskild politisk fråga
 Miljö- eller djurrättsgrupp
 Vänsterextremistisk grupp
 Inget av ovanstående
 Vet inte

27 Vad tror du att förövaren/förövarna främst ville uppnå med sitt handlande?

Markera det alternativ som bäst beskriver situationen.

- Visa missnöje
 Förodmjuka eller förolampa
 Hämnas
 Påverka dig i ditt agerande eller beslutfattande som förtroendevald
 Få dig att sluta som politiskt förtroendevald
 Inget av ovanstående
 Vet inte

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

Följande frågor handlar om den *senaste* händelsen om inget annat framgår.

28 Förknippade du händelsen med något av följande?

- Beslut om enskild individ
 Beslut om tillstånd
 Beslut av annat slag
 Intresse i en särskild politisk fråga, nämligen:

- Uppmärksamhet kring mig som person
 Uttalande eller opinionsyttring
 Inget av ovanstående

29 I vilket sammanhang inträffade händelsen?

- Aktivitet (studiebesök, representation, torgmöte etc) i samband med politiskt förtroendeuppdrag (även resa till och från)
- Under arbetstid vid annat arbete än politiskt förtroendeuppdrag (även resa till och från)
- Under fritiden

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

Följande frågor handlar om den senaste händelsen om inget annat framgår.

30 Var du själv i kontakt med polisen med anledning av händelsen?

- Ja
- Nej

31 Har du eller någon annan polisanmält händelsen?

- Ja, jag själv
- Ja, någon annan
- Nej
- Vet inte

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

Följande frågor handlar om den senaste händelsen om inget annat framgår.

32 Hur skulle du beskriva dina erfarenheter av polisen i det här ärendet?

- Mycket positiva
- Ganska positiva
- Varken positiva eller negativa
- Ganska negativa
- Mycket negativa

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

Följande frågor handlar om den senaste händelsen om inget annat framgår.

33 Vilket var det främsta skälet till att händelsen inte anmäldes till polisen?

- Anmälan skulle inte leda till något
- Hanterade själv händelsen
- Saknar förtroende för polisen
- Saknar förtroende för rättsväsendet
- Såg händelsen som en del i uppdraget som politiskt förtroendevald
- Upplevde händelsen som småsak eller bagatell
- Ville eller orkade inte gå igenom en rättsprocess
- Ville undvika uppmärksamhet i media
- Vågade inte
- Annat skäl

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

Följande frågor handlar om den senaste händelsen om inget annat framgår.

34 Rapporterade du händelsen till någon (annan än polisen)?

Flera alternativ kan markeras.

- Ja, säkerhetsansvarig inom den politiska församlingen
- Ja, säkerhetsansvarig inom egna partiet
- Ja, extern säkerhetsansvarig

- Ja, ordföranden i fullmäktige eller liknande
- Ja, personalchef eller liknande
- Nej

35 I vilken utsträckning har du haft behov av stöd eller hjälp i samband med händelsen?

- Inte alls
- I mycket liten utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I mycket stor utsträckning

36 I vilken utsträckning har du erhållit stöd eller hjälp i samband med händelsen?

- Inte alls
- I mycket liten utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I mycket stor utsträckning

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för våld, skadegörelse och stöld

Följande frågor handlar om den senaste händelsen om inget annat framgår.

37 Av vem/vilka har du fått stöd eller hjälp?

Flera alternativ kan anges.

- Annan politiskt förtroendevald
- Arbetskollega
- Brottsofferjour eller annan ideell organisation
- Företagshälsovård
- Partiorganisationen
- Partner, annan anhörig eller vän
- Polisen
- Psykolog eller terapeut
- Socialtjänst
- Säkerhetsansvarig eller motsvarande
- Annan

Uppföljningsfrågor om utsatthet för hot och trakasserier

38 Skedde någon eller några av dessa händelser under föregående år (2016)?

- Hotfullt uttalande öga mot öga
- Hotfullt telefonsamtal
- Hotfullt sms/mms
- Hotfullt brev/vykort
- Hotfullt e-post
- Hot/påhopp via sociala medier
- Kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)
- Uthängd på internet
- Uthängd på affisch/pamflett
- Önskad vara beställd i ditt namn
- Hotfull "gåva"
- Blivit olovligen fotograferad/inspelad
- Obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning
- Falska anmälningar

- Annan hotfull händelse
- Nej

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för hot och trakasserier

39 Hur många händelser uppskattar du att det rör sig om totalt under föregående år (2016)?

Svara i siffror: händelser

40 Vilken händelse var den senaste under 2016?

- Hotfullt uttalande öga mot öga
- Hotfullt telefonsamtal
- Hotfullt sms/mms
- Hotfullt brev/vykort
- Hotfullt e-post
- Hot/påhopp via sociala medier
- Kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)
- Uthängd på internet
- Uthängd på affisch/pamflett
- Önskad vara beställd i ditt namn
- Hotfull "gåva"
- Blivit olovligen fotograferad/inspelad
- Obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning
- Falska anmälningar
- Annan hotfull händelse

41 När under föregående år (2016) skedde den senaste händelsen?

- Januari
- Februari
- Mars
- April
- Maj
- Juni
- Juli
- Augusti
- September
- Oktober
- November
- December
- Kommer inte ihåg

Följande frågor handlar om den senaste händelsen om inget annat framgår

42 Mot vem eller vad riktades händelsen?

Flera alternativ kan markeras.

- Mot mig själv
- Mot anhörig
- Mot annan person
- Mot det parti som jag företräder
- Mot den politiska församlingen i stort
- Framgick ej
- Var inte riktat mot någon eller något

43 Hur många förövare var närvarande vid händelsen?

- 1
- 2-3
- 4 eller fler
- Vet inte

44 Vad hade förövaren/förövarna för kön?

- Man/män
- Kvinna/kvinnor
- Olika kön
- Vet inte

45 Hur gammal bedömer du att förövaren/förövarna var?

- Yngre än 25 år
- Mellan 25 och 44 år
- Mellan 45 och 64 år
- 65 år eller äldre
- Det var blandade åldrar
- Vet inte

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för hot och trakasserier

Följande frågor handlar om den *senaste* händelsen om inget annat framgår

46 Hur uppfattade du händelsen?

- Inte alls skrämmande
- Inte särskilt skrämmande
- Ganska skrämmande
- Mycket skrämmande

47 Har du tidigare blivit utsatt av samma förövare?

- Ja
- Nej
- Vet inte

48 Kände du sedan tidigare förövaren/förövarna som utsatte dig?

- Ja, jag kände förövaren/förövarna väl
- Ja, jag kände till förövaren/förövarna
- Ja, men endast på grund av att förövaren/förövarna tidigare utsatt mig
- Nej, förövaren/förövarna var för mig helt okänd/okända
- Vet inte

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för hot och trakasserier

Följande frågor handlar om den *senaste* händelsen om inget annat framgår.

49 Uppfattade du förövaren/förövarna som något av följande?

Markera det alternativ som bäst beskriver förövaren/förövarna.

- Förargad medborgare
- Fortroendevald i mitt parti
- Fortroendevald i annat parti
- Näringsidkare

- "Rättshaverist"
- Inget av ovanstående
- Vet inte

50 Uppfattade du förövaren/förövarna som medlem i något av följande?

Markera det alternativ som bäst beskriver förövaren/förövarna.

- Antifeministisk grupp
- Högerextremistisk/rasistisk grupp
- Intresseorganisation
- Kriminellt nätverk eller gruppering
- Lokal aktionsgrupp bildad med anledning av särskild politisk fråga
- Miljö- eller djurrättsgrupp
- Vänsterextremistisk grupp
- Inget av ovanstående
- Vet inte

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för hot och trakasserier

Följande frågor handlar om den senaste händelsen om inget annat framgår.

51 Vad tror du att förövaren/förövarna främst ville uppnå med sitt handlande?

Markera det alternativ som bäst beskriver situationen.

- Visa missnöje
- Förödmjuka eller förolämpa
- Hämnas
- Påverka dig i ditt agerande eller beslutfattande som politiskt förtroendevald
- Få dig att sluta som politiskt förtroendevald
- Inget av ovanstående
- Vet inte

52 Förknippade du händelsen med något av följande?

- Beslut om enskild individ
- Beslut om tillstånd
- Beslut av annat slag
- Intresse i en särskild politisk fråga, nämligen:
- Uppmärksamhet kring mig som person
- Uttalande eller opinionsyttring
- Inget av ovanstående

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för hot och trakasserier

Följande frågor handlar om den senaste händelsen om inget annat framgår.

53 I vilket sammanhang inträffade händelsen?

- Aktivitet (studiebesök, representation, torgmöte etc) i samband med politiskt förtroendeuppdrag (även resa till och från)
- Under arbetstid vid annat arbete än politiskt förtroendeuppdrag (även resa till och från)
- Under fritiden

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för hot och trakasserier

Följande frågor handlar om den senaste händelsen om inget annat framgår

54 Var du själv i kontakt med polisen med anledning av händelsen?

- Ja
- Nej

55 Har du eller någon annan polisanmält händelsen?

- Ja, jag själv
- Ja, någon annan
- Nej
- Vet inte

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för hot och trakasserier

Följande frågor handlar om den *senaste* händelsen om inget annat framgår.

56 Hur skulle du beskriva dina erfarenheter av polisen i det här ärendet?

- Mycket positiva
- Ganska positiva
- Varken positiva eller negativa
- Ganska negativa
- Mycket negativa

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för hot och trakasserier

Följande frågor handlar om den *senaste* händelsen om inget annat framgår.

57 Vilket var det främsta skälet till att händelsen inte anmäldes till polisen?

- Anmälan skulle inte leda till något
- Hanterade själv händelsen
- Saknar förtroende för polisen
- Saknar förtroende för rättsväsendet
- Såg händelsen som en del i uppdraget som politiskt förtroendevald
- Upplevde händelsen som småsak eller bagatell
- Ville eller orkade inte gå igenom en rättsprocess
- Ville undvika uppmärksamhet i media
- Vågade inte
- Annat skäl

58 Rapporterade du händelsen till någon (annan än polisen)?

Flera alternativ kan markeras.

- Ja, säkerhetsansvarig inom den politiska församlingen
- Ja, säkerhetsansvarig inom egna partiet
- Ja, extern säkerhetsansvarig
- Ja, ordföranden i fullmäktige eller liknande
- Ja, personalchef eller liknande
- Nej

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för hot och trakasserier

Följande frågor handlar om den *senaste* händelsen om inget annat framgår.

59 I vilken utsträckning har du *haft behov* av stöd eller hjälp i samband med händelsen?

- Inte alls
- I mycket liten utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I ganska stor utsträckning

- I mycket stor utsträckning

60 I vilken utsträckning har du *erhållit stöd* eller hjälp i samband med händelsen?

- Inte alls
 I mycket liten utsträckning
 I ganska liten utsträckning
 I ganska stor utsträckning
 I mycket stor utsträckning

forts. Uppföljningsfrågor om utsatthet för hot och trakasserier

Följande frågor handlar om den *senaste* händelsen om inget annat framgår.

61 Av vem/vilka har du fått stöd eller hjälp?

Flera alternativ kan markeras.

- Annan politiskt förtroendevald
 Arbetskollega
 Brottsofferjour eller annan ideell organisation
 Företagshälsovård
 Partiorganisationen
 Partner, annan anhörig eller vän
 Polisen
 Psykolog eller terapeut
 Socialtjänst
 Säkerhetsansvarig eller motsvarande
 Annan

Uppföljningsfrågor om försök till korruption

62 Skedde någon eller några av dessa händelser under föregående år (2016)?

- Ett opassande erbjudande om en gåva eller tjänst som syftade till att påverka dig i ditt politiska förtroendeuppdrag
 Att en bekant till dig på ett opassande sätt försökt utnyttja er relation för att påverka dig i ditt politiska förtroendeuppdrag
 Nej

forts. Uppföljningsfrågor om försök till korruption

63 Hur många händelser uppskattar du att det rör sig om totalt under föregående år (2016)?

Svara i siffror: händelser

forts. Uppföljningsfrågor om försök till korruption

64 Vilka av följande opassande erbjudanden fick du under föregående år?

Flera alternativ kan markeras.

- Föremål
 Förmånlig försäljning
 Förmånligt köp (rabatter, resor, bonuspoäng)
 Måltid
 Pengar
 Tjänst
 Annat

65 Om du tänker på det senaste opassande erbjudandet du fick under föregående år (2016) - vad uppfattade du att personen främst ville uppnå?

- Belöna agerande eller passivitet
- Få tillgång till information
- Åstadkomma agerande eller aktivitet
- Åstadkomma passivitet eller underlåtenhet
- Annat

66 Har du eller någon annan polisanmält det senaste opassande erbjudandet du fick?

- Ja, jag själv
- Ja, någon annan
- Nej
- Vet inte

forts. Uppföljningsfrågor om försök till korruption

67 Hur väl känner du den person som senast försökt utnyttja er relation för att påverka dig i ditt uppdrag?

- Anhörig
- Vän
- Ytligt bekant
- Kollega
- Annan förtroendevald

68 Har du eller någon annan polisanmält händelsen?

- Ja, jag själv
- Ja, någon annan
- Nej
- Vet inte

forts. Uppföljningsfrågor om försök till korruption

69 Om du tänker på den senaste personen som försökte utnyttja er relation under föregående år (2016) -vad uppfattade du att denne främst ville uppnå?

- Belöna agerande eller passivitet
- Få tillgång till information
- Åstadkomma agerande eller aktivitet
- Åstadkomma passivitet eller underlåtenhet
- Annat

Din totala utsatthet under 2016 i egenskap av förtroendevald

70 Upplever du att din egen utsatthet i egenskap av förtroendevald var värre (fler eller allvarigare händelser) under någon månad under föregående år (2016)?

- Ja
- Nej

71 Vilken månad var det?

- Januari
- Februari
- Mars
- April
- Maj

- Juni
- Juli
- Augusti
- September
- Oktober
- November
- December
- Kommer inte ihåg

72 Upplever du att någon av de händelser som du utsattes för som politiskt förtroendevald under föregående år kan ha att göra med förövarens/förövarens negativa eller fientliga uppfattningar om:

Flera alternativ kan markeras.

- Viss hudfärg, nationalitet eller etnisk bakgrund
- Viss religionstillhörighet
- Viss sexuell läggning
- Könsoverskridande identitet eller uttryck.
- Inget av ovanstående

forts. Fördjupning utsatthet

73 Har det vidtagits några säkerhetsåtgärder till följd av det du utsatts för under föregående år (2016)?

Flera alternativ kan markeras.

- Ja, jag har ändrat mina rutiner och mitt beteende
- Ja, jag har fått information om säkerhet/försiktighet
- Ja, jag har nytt hemligt telefonnummer
- Ja, jag har fått/skaffat ett överfallslarm
- Ja, jag har skyddade personuppgifter
- Ja, jag har bytt bostad
- Ja, andra säkerhetsåtgärder
- Nej

74 Har du ansökt om kontaktförbud (tidigare besöksförbud) under föregående år (2016)?

- Ja, och det blev beviljat
- Ja, men det blev inte beviljat
- Ja, men det är ännu inte beslutat om det blir beviljat
- Nej

75 Ledde kontaktförbudet till att förövaren upphörde att utsätta dig?

- Ja, inga nya händelser med samma förövare har skett efter kontaktförbudet
- Nej, förövaren har utsatt mig igen efter kontaktförbudet

76 Har de händelser du utsatts för under föregående år påverkat ditt privatliv?

- Ja, mycket
- Ja, delvis
- Nej

Andras utsatthet, och om oro och konsekvenser

Nedan följer frågor som handlar om andras utsatthet, om oro för att utsättas för brottsliga eller liknande obehagliga händelser samt konsekvenser därav.

77 Har någon anhörig till dig utsatts för brott eller annan liknande obehaglig händelse under föregående år (2016) på grund av ditt politiska förtroendeuppdrag?

- Ja
 Nej

78 Känner du någon som utsatts för brott eller annan liknande obehaglig händelse under föregående år (2016) på grund av att han eller hon hade politiskt förtroendeuppdrag?

- Ja
 Nej

79 Känner du någon politiskt förtroendevald som utsatts för korruptionsförsök under föregående år (2016)?

- Ja, en
 Ja, flera
 Nej

forts.Oro, konsekvenser och andras utsatthet

80 Har du under föregående år (2016) varit *orolig* för att du själv eller anhörig skulle bli utsatt för brott eller liknande obehagliga händelser på grund av ditt politiska förtroendeuppdrag?

Flera alternativ kan markeras.

- Ja, oro för att själv utsättas
 Ja, oro för att anhörig ska utsättas
 Nej

81 Har du någon gång under föregående år (2016) på grund av utsatthet och/eller oro...

	Ja	Nej
a) ... övervägt att byta eller lämna ett specifikt uppdrag?	☐	☐
b) ... bytt eller lämnat ett specifikt uppdrag?	☐	☐
c) ... övervägt att byta eller lämna samtliga uppdrag?	☐	☐
d) ... lämnat samtliga uppdrag?	☐	☐
e) ... tvekat inför en åtgärd eller ett beslut?	☐	☐
f) ... påverkats till att fatta annat beslut eller vidta annan åtgärd?	☐	☐
g) ... undvikit att engagera dig eller uttala dig i en specifik fråga?	☐	☐

82 Du svarade att du har undvikit att engagera dig eller uttala dig i en specifik fråga under föregående år på grund av utsatthet och/eller oro. Vilken typ av fråga gällde det?

Information om säkerhetsrutiner

Nu följer några avslutande frågor som handlar om information om säkerhet samt rutiner kring säkerhet.

83 Finns det någon handlingsplan för politiskt förtroendevaldas utsatthet mot brott eller liknande obehagliga händelser?

Flera alternativ kan markeras.

- Ja, i mitt parti
 Ja, inom den politiska församlingen där jag är verksam
 Nej
 Vet inte

84 Finns det någon säkerhetsansvarig som du kan vända dig till om du som politiskt förtroendevald blir utsatt för brott eller liknande obehagliga händelser?

Flera alternativ kan markeras.

- Ja, i mitt parti
- Ja, inom den politiska församlingen där jag är verksam
- Nej
- Vet inte

85 Får SCB lämna ut dina kontaktuppgifter till Brå?

Även om vi redan ställt många frågor i enkäten du nu besvarat kan det inträffa att det uppstår behov av att få ännu lite djupare kunskap om förtroendevaldas situation. Det kan t.ex. gälla hur du uppfattat processen efter en eventuell polisanmälan eller vilka konkreta åtgärder som vidtagits för att undvika utsatthet. Som ett komplement till Politikernas trygghetsundersökning gör vi då eventuellt en uppföljande studie bland några av er som svarat.

Om du kan tänka dig att medverka i en sådan uppföljande studie, behöver SCB ditt medgivande till att lämna ut dina kontaktuppgifter (namn och adress) till Brå.

Innan du ger ditt medgivande är det viktigt att du är medveten om att vi som arbetar med undersökningen på Brå då kan veta vilka enkätuppgifter som gäller just dig. Självklart kan du när som helst ångra ditt medgivande genom att kontakta Sanna Wallin (se telefonnummer och e-postadress nedan), som då raderar dina kontaktuppgifter.

- Ja, jag kan tänka mig att medverka i en uppföljningsstudie. SCB får lämna ut mina kontaktuppgifter (namn och adress) till Brå.
- Nej, jag vill inte medverka i en uppföljningsstudie. SCB får inte lämna ut mina kontaktuppgifter.

Kontaktuppgifter om deltagande i kompletterande uppföljningsstudie:

Anna Frenzel, utredare
Tel: 08-08-527 58 431
E-post: anna.frenzel@bra.se

Bilaga 2. Missivbrev och postenkät i PTU 2017

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

politikernas
trygghetsundersökning

Hjälp oss kartlägga oro och utsatthet bland förtroendevalda

Frågeblanketten läses maskinellt. Vi ber dig därför att:

- Använda bläckpenna
- Skriva tydliga siffror, så här:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
- Markera dina svar med kryss, så här:
- Om du svarat fel täck hela rutan med det felaktiga krysset, så här:

Bakgrundsfrågor

Vi börjar med några frågor om dig och ditt uppdrag som politiskt förtroendevald

1. Ungefär hur länge har du varit ledamot i fullmäktige och/eller riksdag sammanlagt?

Markera endast ett alternativ

- 6 månader eller mindre
- Mer än 6 månader men inte mer än 1 år
- Mer än 1 år men inte mer än 2 år
- Mer än 2 år men inte mer än 5 år
- Mer än 5 år men inte mer än 10 år
- Mer än 10 år

2. I vilken omfattning utövade du ditt uppdrag som politiskt förtroendevald under föregående år (2016)? Markera endast ett alternativ

- På fritiden
- Deltid
- Heltid

3. Vilka av dessa politiska förtroendeuppdrag *liknar mest* de uppdrag du hade under föregående år (2016)?

Fråga 3 riktar sig till dig som är ledamot i fullmäktige i kommun, landsting eller region. Är du ledamot endast i riksdagen, gå då till fråga 4 på nästa sida.

	Ordförande	Förste vice ordförande	Ordinarie ledamot	Ersättare
Kommun-, landstings- eller regionfullmäktige	☐	☐	☐	☐
Kommun-, landstings- eller regionstyrelse	☐	☐	☐	☐
Hälsa- och sjukvårdsnämnd	☐	☐	☐	☐
Kultur- och fritidsnämnd	☐	☐	☐	☐
Plan- och byggnämnd	☐	☐	☐	☐
Socialnämnd	☐	☐	☐	☐
Teknisk nämnd	☐	☐	☐	☐
Utbildningsnämnd	☐	☐	☐	☐
Annan nämnd:				
<input type="text"/>	☐	☐	☐	☐
Annan nämnd:				
<input type="text"/>	☐	☐	☐	☐
Annan nämnd:				
<input type="text"/>	☐	☐	☐	☐

4. I vilken utsträckning upplever du att du i egenskap av politiskt förtroendevald blivit omskriven eller omtalad i medier (inklusive sociala medier) under föregående år (2016)?

Markera endast ett alternativ

- I mycket stor utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I mycket liten utsträckning
- Inte alls

5. I vilken utsträckning var du själv, i egenskap av politiskt förtroendevald, aktiv på internet eller sociala medier (exempelvis genom blogg, hemsida, chattforum, Facebook eller Twitter) under föregående år (2016)?

Markera endast ett alternativ

- I mycket stor utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I mycket liten utsträckning
- Inte alls

6. I vilken utsträckning bedömer du att du i egenskap av politiskt förtroendevald är känd bland allmänheten?

Markera endast ett alternativ

- I mycket stor utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I mycket liten utsträckning
- Inte alls

7. a) Är du född i Sverige?

Markera endast ett alternativ

- Ja
- Nej

b) Är dina föräldrar födda i Sverige?

Markera endast ett alternativ

- Ja, båda mina föräldrar
- En av mina föräldrar
- Nej, ingen av mina föräldrar

8. Med vem delar du bostad?

Med "delar bostad med" menar vi vem du bor tillsammans med under större delen av veckan.

Markera endast ett alternativ

- Ingen
- Make/maka/sambo/partner och barn
- Make/maka/sambo/partner utan barn
- Barn
- Annan konstellation

Utsatthet under föregående år (2016)

Nu följer frågor om din eventuella utsatthet för **våld, skadegörelse och stöld** som politiskt förtroendevald. Lite senare i enkäten kommer frågor om din eventuella utsatthet för hot och trakasserier som politiskt förtroendevald.

9. Har du på grund av ditt politiska uppdrag under föregående år (2016) blivit utsatt för något av följande?

	Nej	Ja		Om Ja, kryssa för den händelse du utsattes för senast under 2016. Markera endast ett alternativ
			Om Ja, hur många händelser under 2016?	
Slag, spark eller liknande	☐	☐	→	☐
Knuff eller liknande	☐	☐	→	☐
Våld med vapen	☐	☐	→	☐
Anlagd brand/sprängning	☐	☐	→	☐
Klotter	☐	☐	→	☐
Stöld	☐	☐	→	☐
Annan form av skadegörelse	☐	☐	→	☐
Annan form av våld	☐	☐	→	☐

Om du har svarat **Nej** på samtliga alternativ i fråga 9, gå till fråga 23.

Nu följer frågor om den händelse som du senast utsatts för och som du markerade i fråga 9.

10. När under föregående år (2016) skedde den senaste händelsen?

Markera endast ett alternativ

- Januari
- Februari
- Mars
- April
- Maj
- Juni
- Juli
- Augusti
- September
- Oktober
- November
- December
- Kommer inte ihåg

11. Hur uppfattade du händelsen?

Markera endast ett alternativ

- Inte alls skrämmande
- Inte särskilt skrämmande
- Ganska skrämmande
- Mycket skrämmande

12. Har du tidigare blivit utsatt av samma förövare?

Markera endast ett alternativ

- Ja
- Nej
- Vet inte

13. Kände du sedan tidigare förövaren/förövarna som utsatte dig?

Markera endast ett alternativ

- Ja, jag kände förövaren/förövarna väl
- Ja, jag kände till förövaren/förövarna
- Ja, men endast på grund av att förövaren/förövarna tidigare utsatt mig
- Nej, förövaren/förövarna var för mig helt okänd/okända
- Vet inte

14. Vad hade förövaren/förövarna för kön?

Markera endast ett alternativ

- Man/män
- Kvinna/kvinnor
- Olika kön
- Vet inte

15. Uppfattade du förövaren/förövarna som något av följande?

Markera det alternativ som bäst beskriver förövaren/förövarna.

- Förargad medborgare
- Förtroendevald i mitt parti
- Förtroendevald i annat parti
- Näringsidkare
- "Rättshaverist"
- Inget av ovanstående
- Vet inte

16. Uppfattade du förövaren/förövarna som medlem i något av följande?

Markera det alternativ som bäst beskriver förövaren/förövarna.

- Antifeministisk grupp
- Högerextremistisk/rasistisk grupp
- Intresseorganisation
- Kriminellt nätverk eller gruppering
- Lokal aktionsgrupp bildad med anledning av särskild politisk fråga
- Miljö- eller djurrättsgrupp
- Vänsterextremistisk grupp
- Inget av ovanstående
- Vet inte

17. Vad tror du att förövaren/förövarna främst ville uppnå med sitt handlande?

Markera det alternativ som bäst beskriver situationen.

- Visa missnöje
- Förödmjuka eller förolämpa
- Hämnas
- Påverka dig i ditt agerande eller beslutfattande som förtroendevald
- Få dig att sluta som politiskt förtroendevald
- Inget av ovanstående
- Vet inte

18. Förknippade du händelsen med något av följande?

Markera endast ett alternativ

- Beslut om enskild individ
- Beslut om tillstånd
- Beslut av annat slag
- Intresse i en särskild politisk fråga
- Uppmärksamhet kring mig som person
- Uttalande eller opinionsyttring
- Inget av ovanstående

19. Har du eller någon annan polisanmält händelsen?

Markera endast ett alternativ

- Ja, jag själv
- Ja, någon annan
- Nej
- Vet inte

20. Rapporterade du händelsen till någon (annan än polisen)?

Flera alternativ kan markeras

- Ja, säkerhetsansvarig inom den politiska församlingen
- Ja, säkerhetsansvarig inom egna partiet
- Ja, extern säkerhetsansvarig
- Ja, ordföranden i fullmäktige eller liknande
- Ja, personalchef eller liknande
- Nej

21. I vilken utsträckning har du haft behov av stöd eller hjälp i samband med händelsen?

Markera endast ett alternativ

- Inte alls
- I mycket liten utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I mycket stor utsträckning

22. I vilken utsträckning har du erhållit stöd eller hjälp i samband med händelsen?

Markera endast ett alternativ

- Inte alls
- I mycket liten utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I mycket stor utsträckning

23. Har du på grund av ditt politiska uppdrag under föregående år (2016) blivit utsatt för något av följande? Redovisa endast situationer som upplevts som hotfulla.

	Nej	Ja		Om Ja, hur många händelser under 2016?		Om Ja, kryssa för den händelse du utsattes för senast under 2016 Markera endast ett alternativ
Hotfullt uttalande öga mot öga	☐	☐	→	☐	→	☐
Hotfullt telefonsamtal	☐	☐	→	☐	→	☐
Hotfullt sms/mms	☐	☐	→	☐	→	☐
Hotfullt brev/vykort	☐	☐	→	☐	→	☐
Hotfullt e-post	☐	☐	→	☐	→	☐
Hot/påhopp via sociala medier	☐	☐	→	☐	→	☐
Kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)	☐	☐	→	☐	→	☐
Uthängd på internet	☐	☐	→	☐	→	☐
Uthängd på affisch/pamflett	☐	☐	→	☐	→	☐
Oönskad vara beställd i ditt namn	☐	☐	→	☐	→	☐
Hotfull "gåva"	☐	☐	→	☐	→	☐
Blivit olovligen fotograferad/inspelad	☐	☐	→	☐	→	☐
Obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning	☐	☐	→	☐	→	☐
Falska anmälningar	☐	☐	→	☐	→	☐
Annan hotfull händelse	☐	☐	→	☐	→	☐

Om du har svarat **Nej** på samtliga alternativ i fråga 23, gå till fråga 37.

Nu följer frågor om den händelse som du senast utsatts för och som du markerade i fråga 23.

24. När under föregående år (2016) skedde den senaste händelsen?

Markera endast ett alternativ

- Januari
- Februari
- Mars
- April
- Maj
- Juni
- Juli
- Augusti
- September
- Oktober
- November
- December
- Kommer inte ihåg

25. Hur uppfattade du händelsen?

Markera endast ett alternativ

- Inte alls skrämmande
- Inte särskilt skrämmande
- Ganska skrämmande
- Mycket skrämmande

26. Har du tidigare blivit utsatt av samma förövare?

Markera endast ett alternativ

- Ja
- Nej
- Vet inte

27. Kände du sedan tidigare förövaren/förövarna som utsatte dig?

Markera endast ett alternativ

- Ja, jag kände förövaren/förövarna väl
- Ja, jag kände till förövaren/förövarna
- Ja, men endast på grund av att förövaren/förövarna tidigare utsatt mig
- Nej, förövaren/förövarna var för mig helt okänd/okända
- Vet inte

28. Vad hade förövaren/förövarna för kön?

Markera endast ett alternativ

- Man/män
- Kvinna/kvinnor
- Olika kön
- Vet inte

29. Uppfattade du förövaren/förövarna som något av följande?*Markera det alternativ som bäst beskriver förövaren/förövarna.*

- Förargad medborgare
- Förtroendevald i mitt parti
- Förtroendevald i annat parti
- Näringsidkare
- "Rättshaverist"
- Inget av ovanstående
- Vet inte

30. Uppfattade du förövaren/förövarna som medlem i något av följande?*Markera det alternativ som bäst beskriver förövaren/förövarna.*

- Antifeministisk grupp
- Högerextremistisk/rasistisk grupp
- Intresseorganisation
- Kriminellt nätverk eller gruppering
- Lokal aktionsgrupp bildad med anledning av särskild politisk fråga
- Miljö- eller djurrättsgrupp
- Vänsterextremistisk grupp
- Inget av ovanstående
- Vet inte

31. Vad tror du att förövaren/förövarna främst ville uppnå med sitt handlande?*Markera det alternativ som bäst beskriver situationen.*

- Visa missnöje
- Förödmjuka eller förolämpa
- Hämnas
- Påverka dig i ditt agerande eller beslutfattande som politiskt förtroendevald
- Få dig att sluta som politiskt förtroendevald
- Inget av ovanstående
- Vet inte

32. Förknippade du händelsen med något av följande?*Markera endast ett alternativ*

- Beslut om enskild individ
- Beslut om tillstånd
- Beslut av annat slag
- Intresse i en särskild politisk fråga
- Uppmärksamhet kring mig som person
- Uttalande eller opinionsyttring
- Inget av ovanstående

33. Har du eller någon annan polisanmält händelsen?

Markera endast ett alternativ

- Ja, jag själv
- Ja, någon annan
- Nej
- Vet inte

34. Rapporterade du händelsen till någon (annan än polisen)?

Flera alternativ kan markeras

- Ja, säkerhetsansvarig inom den politiska församlingen
- Ja, säkerhetsansvarig inom egna partiet
- Ja, extern säkerhetsansvarig
- Ja, ordföranden i fullmäktige eller liknande
- Ja, personalchef eller liknande
- Nej

35. I vilken utsträckning har du haft behov av stöd eller hjälp i samband med händelsen?

Markera endast ett alternativ

- Inte alls
- I mycket liten utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I mycket stor utsträckning

36. I vilken utsträckning har du erhållit stöd eller hjälp i samband med händelsen?

Markera endast ett alternativ

- Inte alls
- I mycket liten utsträckning
- I ganska liten utsträckning
- I ganska stor utsträckning
- I mycket stor utsträckning

Försök till korrupktion

37. Har du på grund av ditt politiska uppdrag någon gång under föregående år (2016) blivit utsatt för något av följande?

Flera alternativ kan markeras

- Ett opassande erbjudande om en gåva eller tjänst som syftade till att påverka dig i ditt politiska förtroendeuppdrag
- Att en bekant till dig på ett opassande sätt försökt utnyttja er relation för att påverka dig i ditt politiska förtroendeuppdrag
- Nej

Oro, konsekvenser och andras utsatthet

Nedan följer frågor som handlar om andras utsatthet, om oro för att utsättas för brottsliga eller liknande obehagliga händelser samt konsekvenser därav.

<p>38. Har någon anhörig till dig utsatts för brott eller annan liknande obehaglig händelse under föregående år (2016) på grund av ditt politiska förtroendeuppdrag? <i>Markera endast ett alternativ</i></p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>																								
<p>39. Känner du någon som utsatts för brott eller annan liknande obehaglig händelse under föregående år (2016) på grund av att han eller hon hade politiskt förtroendeuppdrag? <i>Markera endast ett alternativ</i></p> <p>☐ Ja ☐ Nej</p>																								
<p>40. Känner du någon politiskt förtroendevald som utsatts för korruptionsförsök under föregående år (2016)? <i>Markera endast ett alternativ</i></p> <p>☐ Ja, en ☐ Ja, flera ☐ Nej</p>																								
<p>41. Har du under föregående år (2016) varit <i>orolig</i> för att du själv eller anhörig skulle bli utsatt för brott eller liknande obehagliga händelser på grund av ditt politiska förtroendeuppdrag? <i>Flera alternativ kan markeras</i></p> <p>☐ Ja, oro för att själv utsättas ☐ Ja, oro för att anhörig ska utsättas ☐ Nej</p>																								
<p>42. Har du någon gång under föregående år (2016) på grund av utsatthet och/eller oro...</p> <table border="0"> <thead> <tr> <th></th> <th>Ja</th> <th>Nej</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a. ... övervägt att byta eller lämna ett specifikt uppdrag?</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>b. ... bytt eller lämnat ett specifikt uppdrag?</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>c. ... övervägt att byta eller lämna samtliga uppdrag?</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>d. ... lämnat samtliga uppdrag?</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>e. ... tvekat inför en åtgärd eller ett beslut?</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>f. ... påverkats till att fatta annat beslut eller vidta annan åtgärd?</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>g. ... undvikit att engagera dig eller uttala dig i en specifik fråga?</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table>		Ja	Nej	a. ... övervägt att byta eller lämna ett specifikt uppdrag?	☐	☐	b. ... bytt eller lämnat ett specifikt uppdrag?	☐	☐	c. ... övervägt att byta eller lämna samtliga uppdrag?	☐	☐	d. ... lämnat samtliga uppdrag?	☐	☐	e. ... tvekat inför en åtgärd eller ett beslut?	☐	☐	f. ... påverkats till att fatta annat beslut eller vidta annan åtgärd?	☐	☐	g. ... undvikit att engagera dig eller uttala dig i en specifik fråga?	☐	☐
	Ja	Nej																						
a. ... övervägt att byta eller lämna ett specifikt uppdrag?	☐	☐																						
b. ... bytt eller lämnat ett specifikt uppdrag?	☐	☐																						
c. ... övervägt att byta eller lämna samtliga uppdrag?	☐	☐																						
d. ... lämnat samtliga uppdrag?	☐	☐																						
e. ... tvekat inför en åtgärd eller ett beslut?	☐	☐																						
f. ... påverkats till att fatta annat beslut eller vidta annan åtgärd?	☐	☐																						
g. ... undvikit att engagera dig eller uttala dig i en specifik fråga?	☐	☐																						

Information om säkerhetsrutiner

Nu följer några avslutande frågor som handlar om information om säkerhet samt rutiner kring säkerhet.

43. Finns det någon handlingsplan för politiskt förtroendevaldas utsatthet mot brott eller liknande obehagliga händelser?

Flera alternativ kan markeras

- Ja, i mitt parti
 Ja, inom den politiska församlingen där jag är verksam
 Nej
 Vet inte

44. Finns det någon säkerhetsansvarig som du kan vända dig till om du som politiskt förtroendevald blir utsatt för brott eller liknande obehagliga händelser?

Flera alternativ kan markeras

- Ja, i mitt parti
 Ja, inom den politiska församlingen där jag är verksam
 Nej
 Vet inte

45. Även om vi redan ställt många frågor i enkäten du nu besvarat kan det inträffa att det uppstår behov av att få ännu lite djupare kunskap om förtroendevaldas situation. Det kan t.ex. gälla hur du uppfattat processen efter en eventuell polisanmälan eller vilka konkreta åtgärder som vidtagits för att undvika utsatthet. Som ett komplement till Politikernas trygghetsundersökning gör vi då eventuellt en uppföljande studie bland några av er som svarat.

Om du kan tänka dig att medverka i en sådan uppföljande studie, behöver SCB ditt medgivande till att lämna ut dina kontaktuppgifter (namn och adress) till Brå.

Innan du ger ditt medgivande är det viktigt att du är medveten om att vi som arbetar med undersökningen på Brå då kan veta vilka enkätuppgifter som gäller just dig. Självklart kan du när som helst ångra ditt medgivande genom att kontakta Anna Frenzel (se telefonnummer och e-postadress nedan), som då raderar dina kontaktuppgifter.

Får SCB lämna ut dina kontaktuppgifter till Brå?

- Ja**, jag kan tänka mig att medverka i en uppföljningsstudie. SCB får lämna ut mina kontaktuppgifter (namn och adress) till Brå.
 Nej, jag vill inte medverka i en uppföljningsstudie. SCB får inte lämna ut mina kontaktuppgifter.

Kontaktuppgifter om deltagande i kompletterande uppföljningsstudie:

Anna Frenzel, utredare

Tel: 08-527 58 431

E-post: anna.frenzel@bra.se

Tack för din medverkan!

Bilaga 3. Redovisning av frågor i webbenkäten och postenkäten

Frågeområde	Frågor i webbenkät	Postenkät	Flervalsfråga	Fråga med villkor
Bakgrundsfrågor	Ungefär hur länge har du varit ledamot i fullmäktige och/eller riksdag sammanlagt?	X		
	I vilken omfattning utövade du ditt uppdrag som politiskt förtroendevald under föregående år (2016)?	X		
	Vilka av dessa förtroendeuppdrag liknar mest de uppdrag du hade under föregående år (2016)?	X	X	X
	<i>Kommun-, landstings- eller regionfullmäktige</i>			
	<i>Kommun-, landstings- eller regionstyrelse</i>			
	<i>Hälsa- och sjukvårdsnämnd</i>			
	<i>Kultur- och fritidsnämnd</i>			
	<i>Plan- och byggnämnd</i>			
	<i>Socialnämnd</i>			
	<i>Teknisk nämnd</i>			
	<i>Utbildningsnämnd</i>			
	<i>Annan nämnd</i>			
	I vilken utsträckning upplever du att du i egenskap av politiskt förtroendevald blivit omskriven eller omtalad i medier (inklusive sociala medier) under föregående år (2016)?	X		
	I vilken utsträckning var du själv, i egenskap av politiskt förtroendevald, aktiv på internet eller sociala medier (exempelvis genom blogg, hemsida, chattforum, Facebook eller Twitter) under föregående år (2016)?	X		
	I vilken utsträckning bedömer du att du i egenskap av politiskt förtroendevald är känd bland allmänheten?	X		
Är du född i Sverige?	X			
Är dina föräldrar födda i Sverige?	X			
Med vem delar du bostad?	X			
Screeningfrågor våld, skadegörelse och stöld	Har du på grund av ditt politiska uppdrag någon gång blivit utsatt för något av följande?	X	X	
	<i>Slag, spark eller liknande</i>			
	<i>Knuff eller liknande</i>			
	<i>Våld med vapen</i>			
	<i>Anlagd brand/sprängning</i>			
	<i>Klotter</i>			
	<i>Stöld</i>			
	<i>Annan form av skadegörelse</i>			
	<i>Annan form av våld</i>			
	Skedde någon eller några av dessa händelser under föregående år (2016)?	X	X	X
	Hur många händelser uppskattar du att det rör det sig om totalt under föregående år (2016)?			X
Vilken händelse var den senaste under 2016?	X		X	
Screeningfrågor hot och trakasserier	Har du på grund av ditt politiska uppdrag någon gång blivit utsatt för något av följande? Redovisa endast situationer som upplevts som hotfulla.	X	X	
	<i>Hotfullt uttalande öga mot öga</i>			
	<i>Hotfullt telefonsamtal</i>			
	<i>Hotfullt sms/mms</i>			
	<i>Hotfullt brev/vykort</i>			
	<i>Hotfullt e-post</i>			
	<i>Hot/påhopp via sociala medier</i>			
	<i>Kapat internetkonto (eller skapat falskt i ditt namn)</i>			
	<i>Uthängd på internet</i>			
	<i>Uthängd på affisch/pamflett</i>			
	<i>Oönskad vara beställd i ditt namn</i>			
<i>Hotfull "gåva"</i>				
<i>Blivit olovligen fotograferad/inspelad</i>				

Frågeområde	Frågor i webbenkät	Postenkät	Flervalsfråga	Fråga med villkor
Screeningfrågor hot och trakasserier (forts.)	<i>Obehagligt besök, förföljelse eller kartläggning</i>			
	<i>Falsa anmälningar</i>			
	<i>Annan hotfull händelse</i>			
	Skedde någon eller några av dessa händelser under föregående år (2016)?	X	X	X
	Hur många händelser uppskattar du att det rör det sig om totalt under föregående år (2016)?			X
	Wilken händelse var den senaste under 2016?	X		X
Screeningfrågor korruptionsförsök	Har du på grund av ditt politiska uppdrag någon gång under föregående år (2016) blivit utsatt för något av följande?	X	X	
	<i>Ett opassande erbjudande om en gåva eller tjänst som syftade till att påverka dig i ditt politiska förtroendeuppdrag</i>			
	<i>Att en bekant till dig på ett opassande sätt försökt utnyttja er relation för att påverka dig i ditt förtroendeuppdrag</i>			
	Skedde någon av dessa händelser under föregående år (2016)?		X	X
	Hur många händelser rör det sig om totalt under föregående år (2016)?			X
Uppföljningsfrågor våld, skadegörelse och stöld	När under föregående år (2016) skedde den senaste händelsen?	X		
	Hur många förövare var närvarande vid händelsen?			
	Vad hade förövaren/förövarna för kön?	X		
	Hur gammal bedömer du att förövaren/förövarna var?			
	Innebar händelsen att du fick sådana skador att du besökte läkare, sjuksköterska eller tandläkare?			X
	Wilken beväpning förekom vid händelsen?		X	X
	Hur uppfattade du händelsen?	X		
	Har du tidigare blivit utsatt av samma förövare?	X		
	Kände du sedan tidigare förövaren/förövarna som utsatte dig?	X		
	Uppfattade du förövaren/förövarna som något av följande?	X		
	Uppfattade du förövaren/förövarna som medlem i något av följande?	X		
	Vad tror du att förövaren/förövarna främst ville uppnå med sitt handlande?	X		
	Förknippade du händelsen med något av följande?	X		
	I vilket sammanhang inträffade händelsen?			X
	Var du själv i kontakt med polisen med anledning av händelsen?			
	Har du eller någon annan polisanmält händelsen?	X		
	Hur skulle du beskriva dina erfarenheter av polisen i det här ärendet?			X
	Wilket var det främsta skälet till att händelsen inte anmäldes till polisen?			X
	Rapporterade du händelsen till någon (annan än polisen)?	X	X	
	I vilken utsträckning har du <i>haft behov</i> av stöd eller hjälp i samband med händelsen?	X		
	I vilken utsträckning har du <i>erhållit</i> stöd eller hjälp i samband med händelsen?	X		
	Av vem har du fått stöd eller hjälp?		X	X
	Uppföljningsfrågor hot och trakasserier	När under föregående år (2016) skedde den senaste händelsen?	x	
Mot vem eller vad riktades händelsen?			X	
Hur många förövare var närvarande vid händelsen?				X
Vad hade förövaren/förövarna för kön?		x		
Hur gammal bedömer du att förövaren/förövarna var?				
Hur uppfattade du händelsen?		X		
Har du tidigare blivit utsatt av samma förövare?		X		
Kände du sedan tidigare förövaren/förövarna som utsatte dig?		X		
Uppfattade du förövaren/förövarna som något av följande?		X		
Uppfattade du förövaren/förövarna som medlem i något av följande?		X		
Vad tror du att förövaren/förövarna främst ville uppnå med sitt handlande?		X		
Förknippade du händelsen med något av följande?		X		
I vilket sammanhang inträffade händelsen?				X
Var du själv i kontakt med polisen med anledning av händelsen?				
Har du eller någon annan polisanmält händelsen?		X		
Hur skulle du beskriva dina erfarenheter av polisen i det här ärendet?				X

Frågeområde	Frågor i webbenkät	Postenkät	Flervalsfråga	Fråga med villkor
Uppföljningsfrågor hot och trakasserier (forts.)	Vilket var det främsta skälet till att händelsen inte anmäldes till polisen?			X
	Rapporterade du händelsen till någon (annan än polisen)?	X	X	
	I vilken utsträckning har du <i>haft behov</i> av stöd eller hjälp i samband med händelsen?	X		
	I vilken utsträckning har du <i>erhållit</i> stöd eller hjälp i samband med händelsen?	X		
	Av vem har du fått stöd eller hjälp?		X	X
Uppföljningsfrågor korruptionsförsök	Vilka av följande opassande erbjudanden fick du under föregående år?		X	X
	Om du tänker på det senaste opassande erbjudandet du fick under föregående år (2016) – vad uppfattade du att personen främst ville uppnå?			X
	Har du eller någon annan polisanmält det senaste opassande erbjudandet du fick?			X
	Hur väl känner du den person som senast försökt utnyttja er relation för att påverka dig i ditt uppdrag?			X
	Har du eller någon annan polisanmält händelsen?			X
Fördjupning utsatthet	Om du tänker på den senaste personen som försökte utnyttja er relation under föregående år (2016) – vad uppfattade du att denne främst ville uppnå?			X
	Upplever du att din egen utsatthet i egenskap av förtroendevald var värre (fler eller allvarligare händelser) under någon månad under föregående år (2016)?			
	Vilken månad var det?			X
	Upplever du att någon av de händelser som du utsattes för som politiskt förtroendevald under föregående år kan ha att göra med förövarens/förövarnas negativa eller fientliga uppfattningar om:		X	
	<i>Viss hudfärg, nationalitet eller etnisk bakgrund</i>			
	<i>Viss religionstillhörighet</i>			
	<i>Viss sexuell läggning</i>			
	<i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i>			
	Har det vidtagits några säkerhetsåtgärder till följd av det du utsattes för under föregående år (2016)?		X	
	Har du ansökt om kontaktförbud (tidigare besöksförbud) under föregående år (2016)?			
Ledde kontaktförbudet till att förövaren upphörde att utsätta dig?			X	
Har de händelser du utsatts för under föregående år påverkat ditt privatliv?				
Oro, konsekvenser och andras utsatthet	Har någon anhörig till dig utsatts för brott eller annan liknande obehaglig händelse under föregående år (2016) på grund av ditt politiska förtroendeuppdrag?	X		
	Känner du någon som utsatts för brott eller annan liknande obehaglig händelse under föregående år (2016) på grund av att han eller hon hade politiskt förtroendeuppdrag?	X		
	Känner du någon politiskt förtroendevald som utsatts för korruptionsförsök under föregående år (2016)?	X		
	Har du under föregående år (2016) varit orolig för att du själv eller anhörig skulle bli utsatt för brott eller liknande obehagliga händelser på grund av ditt politiska förtroendeuppdrag?	X	X	
	Har du någon gång under föregående år (2016) på grund av utsatthet och/eller oro ...			
	... övervägt att byta eller lämna ett specifikt uppdrag?	X		
	... bytt eller lämnat ett specifikt uppdrag?	X		
	... övervägt att byta eller lämna samtliga uppdrag?	X		
	... lämnat samtliga uppdrag?	X		
	... tvekat inför en åtgärd eller ett beslut?	X		
	... påverkats till att fatta annat beslut eller vidta annan åtgärd?	X		
	... undvikit att engagera dig eller uttala dig i en specifik fråga?	X		
	Du svarade att du har undvikit att engagera dig eller uttala dig i en specifik fråga under föregående år på grund av utsatthet och/eller oro. Vilken typ av fråga gällde det?			
Information om säkerhetsrutiner	Finns det någon handlingsplan för politiskt förtroendevaldas utsatthet mot brott eller liknande obehagliga händelser?	X	X	
	Finns det någon säkerhetsansvarig som du kan vända dig till om du som politiskt förtroendevald blir utsatt för brott eller liknande obehagliga händelser?	X	X	

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

BOX 1386/TEGNÉRGATAN 23, SE-111 93 STOCKHOLM, SWEDEN

TELEFON +46 (0)8 401 87 00 • E-POST INFO@BRA.SE • WWW.BRA.SE

URN:NBN:SE:BRA-729 • ISSN 1100-6676